

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. DOBA A UDÁLOSTI, KTERÉ OVLIVNILY FRANTIŠKŮV ŽIVOT	3
3. SV. FRANTIŠEK Z ASSISI	5
3.1. BIOGRAFIE	5
3.2. DŮSLEDKY FRANTIŠKOVY PROMĚNY	6
3.3. FRANTIŠKOVO DÍLO.....	9
3.3.1. <i>Kázání a první učedníci</i>	9
3.3.2. <i>Schválení řehole</i>	10
4. FRANTIŠKŮV ŽIVOT A SAMOTA NA HOŘE AL VERNA	13
4.1. FRANTIŠEK PO ZALOŽENÍ II. ŘÁDU – ROK 1212	13
4.1.1. <i>Kázání ptáčkům (Prediva agli uccelli) r. 1215</i>	15
4.2. STYK S ŘÍMEM, KAPITULY A ZAHRANIČNÍ MISIE - ROK 1216.....	15
4.2.1. <i>Rohožková kapitula - rok 1219</i>	17
4.3. KŘIŽOVÁ VÝPRAVA A PŘEDSTOUPENÍ PŘED SULTÁNA	19
4.4. BULLA, ABDIKACE A PETR CATTANI	20
4.5. SEPSÁNÍ NOVÉ ŘEHOLE, ZALOŽENÍ III. ŘÁDU.....	21
4.5.1. <i>Vánoční vigilie – rok 1223</i>	23
4.6. ČTYŘICETI DENNÍ PŮST A STIGMATA NA LA VERNĚ	24
4.7. NÁVRAT DO ASSISI, TESTAMENT A FRANTIŠKOVO ÚMRTÍ	27
4.7.1. <i>Smrt Františkova a následující události</i> ”	29
5. I. ŘEHOLNÍ ŘÁD - FRANTIŠKÁNI	30
5.1. VZNIK „ŽEBRAVÉHO“ ŘÁDU - MUŽSKÉHO ŘÁDU FRANTIŠKÁNŮ	30
5.2. BRATŘI ŘEHOLNÍHO ŘÁDU A JEJICH ŽIVOT	31
6. II. ŘEHOLNÍ ŘÁD - KLARISKY	33
6.1. VZNIK ŽENSKÉHO ŘÁDU KLARISEK - ŘÁD „CHUDÝCH PANÍ“	33
6.2. SESTRY ŘEHOLNÍHO ŘÁDU	34
7. III. ŘEHOLNÍ ŘÁD - “BRATŘI ČINÍCÍ POKÁNÍ“	36
7.1. VZNIK DNES NAZÝVANÉHO SVĚTSKÉHO FRANTIŠKÁNSKÉHO ŘÁDU (TÉŽ POJMENOVANÝ TERCIÁŘSKÝ ŘÁD)	36
8. AKTUÁLNÍ PODOBA	38
8.1. ŘÁDY A JEJICH ROZDĚLENÍ	38
8.2. FRANTIŠKÁNSTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH.....	39
8.2.1. <i>Františkáni v Plzni</i>	41
9. ZÁVĚR	46
10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	48
11. RESUMÉ	51
12. PŘÍLOHY	53

1. ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena především na samotný život svatého Františka. Poměrná část je také věnována řádům, které světec během svého života vytvořil a okrajově bude zmíněna i Klára, která měla v jeho životě významné postavení.

Hned na začátku práce uvedu okolnosti, které ovlivnily jeho život a dobu z které budeme nadále vycházet. V následující kapitole se budu zabývat Františkovým životopisem a důsledky jeho proměny. Stranou nezůstane ani jeho dílo, s nímž souvisí vznik řehole a první členové bratrstva.

V další velice obsáhlé kapitole věnuji krátký odstavec Kláře, která vstupuje do Františkova života a nastíním příčiny, které daly podnět ke vzniku druhého řádu, jenž patří pouze ženám – klarisky. Postupně rozeberu světcův život, který rozšířím o zajímavosti, které hráli v jeho životě významnou roli, např. kázání ptáčkům, rohožková kapitula, vánoční vigilie. Bod po bodu se budu věnovat Františkově dílu, jeho činnostem, zážitkům a tomu, oč usiloval po celý svůj život. Následně poté dojde k vyústění kapitoly sepsáním závěti a Františkovou smrtí.

Na tuto kapitolu úzce navazují bližším seznámením s prvním řádem, jenž byl určen pouze mužům, tj. s františkány, ve kterém se snažím zmapovat jejich život. Postupně uvádím jejich působení, výchovu, úsilí, ale i činy a kázání.

Důležitou součástí práce tvoří i kapitola o sestrách druhého řádu, ve které nejprve popisují samotnou Kláru a následně odhalují jejich řeholi a poslání.

V sedmé, předposlední, části mé práce demonstruji okolnosti a podněty, které zapříčinily vznik třetího řádu. Vzhledem k tomu, že řád patřil mužům i ženám, kteří měli svolení nadále bydlet ve svých obydlích a zároveň měli i další výjimky, uvádím v této kapitole podmínky, které museli splnit pro přijetí do řádu.

V poslední kapitole předkládám ucelený přehled františkánské tradice, její rozdělení na řády a jejich větve. Zároveň podávám bližší informace o františkánství v Českých zemích se zaměřením na Plzeňský kraj. V této pasáži jsem vyzdvihla především plzeňskou Františkánskou farnost „Domeček“, která rozhodně stojí za zmínku.

Má bakalářská práce přispěje mimo jiné i k pohledu na současný vývoj řádu. Cílem ovšem je podat ucelený přehled o Františkově životě a vztyčit

spojitosti s životem Ježíše Krista (stigmata, 12 prvních bratří, horu La Vernu, nahé tělo při Františkově smrti,..), definovat jaký opravdu byl, čím se stal a o co se ve svém životě snažil. Zaměřuji se i na jeho dílo (řády, které vytvořil) a skutky, úmyslně jsem se však vyhýbala legendám a nečerpala jsem z nich z několika příčin. První důvodem bylo velké množství legend spojených se svatým Františkem a domnívám se, že by tento úsek byl vhodný spíše jako samostatné téma bakalářské práce. Druhým argumentem byla má osobní nedůvěřivost vůči těmto legendám, které z mého pohledu slouží především k propagaci daného světce a často jde i o obecný motiv přeformulovaný do více osob najednou, než-li o přesná data a pojmy, která jsem ke své práci potřebovala. Pro zajímavost a v souvislosti s určitým kontextem jsem uvedla jen některé z nich (Kázání ptáčkům, Vánoční vigilie,..).

2. DOBA A UDÁLOSTI, KTERÉ OVLIVNILY FRANTIŠKŮV ŽIVOT

V roce 1181 (1182), kdy se narodil Francesco Bernardone neboli Svatý František z Assisi, vládl na území dnešní Itálie císař Fridrich I. Barbarossa (1152-1190)¹. Tento údaj uvádím, abych učinila představu o době, ve které světec žil. V následujících několika letech po narození Františka se odehrálo velké množství událostí, o některých z nich se dále v textu zmíním.

Důležitými a stěžejními událostmi jsou především křížové výpravy, které začínají již mnohem dříve než před rokem 1181 (82). Poslední, jenž se našeho data ještě nedotkla, byla Druhá křížová výprava, která byla vyhlášena roku 1147 a trvala dva roky. Teprve Třetí křížová výprava, která začala v roce 1189, a byla ukončena 1191, probíhala už za života Svatého Františka.² Ten však měl v té době nízký věk a ještě nemohl být participantem tohoto tažení, ač chtěl být rytířem a toužil po slávě. To se mu splnilo o několik let později, v roce 1200, když se lid z Assisi a měšťané vzbouřili proti šlechtě, byla dobyta pevnost La Rocca a začaly boje proti Perugii, kterých se František konečně mohl zúčastnit . O dva roky později byli assiští poraženi v bitvě u Ponte San Giovanni a František byl uvězněn.³ V tentýž rok, tj. rok 1202, byla vyhlášena Čtvrtá křížová výprava (1202–1204) papežem Inocencem III., jehož pontifikát trval od roku 1198 do roku 1216. Křížáci se v této výpravě zmocnili Konstantinopole, byl dobyt i Zadar. Benátská republika využila tažení k rozbití Byzantské říše.⁴ Nelze nezmínit i další křížovou výpravu, která již měla společný motiv s Františkem a jím vzniklým řádem františkánů, myšlena je tím *Křížová výprava proti albigenským* a rok 1209, ve kterém byla vyhlášena opět Inocencem III. a trvala až do roku 1229.⁵ Ještě před tím, než kruciátu vyhlásil, požádal mnichy Cisterciáckého řádu, aby v tomto kraji (na jihu Francie) kázali pravou víru. Přidal se k nim i Domingo de Guzmán (později nazývaný Svatý Dominik), který na základě zkušeností získaných ve výše zmíněném tažení založil dominikánský řád.⁶ Samotné šíření víry však nemělo velký ohlas vzhledem k tomu, že mniši

¹ Delouche: 1995, s. 126.

² Tamtéž, s. 148.

³ Cardini: 1998, s. 58.

⁴ Dorazil: 1992, s. 48.

⁵ Hrochovi: 1975, s. 239.

⁶ Kybal: 2006, s. 93.

kázali něco jiného než se ve skutečnosti dělo. Z toho důvodu byla v roce 1208 vyhlášena Křížová výprava proti albigenským, která skončila až v roce 1229. Ve stejném roce, díky této události, vznikla i inkvizice, kterou vykonávali právě dominikáni a nakonec také dříve založení františkáni. V této výpravě došlo k velkému krveprolití, kataři byli označeni za kacíře a do budoucna byly narušeny vztahy mezi Vatikánem a Francií. Během tohoto tažení stihl papež Inocencem III. vyhlásit další křížovou výpravu, v pořadí pátou.⁷ Ta byla vyhlášena v době, kdy papež svolal 4. lateránský koncil, kterého se zúčastnil i Svatý František, tj. v roce 1215, ale vypravena byla až v roce 1217 vzhledem ke smrti Inocence III. Příprav se poté ujal jeho nástupce Honorius III. Cílem bylo především dobytí Egypta, které skončilo katastrofálním neúspěchem v roce 1221.⁸

Nutno uvést, že nový papež Honorius III. údajně udělil Františkovi právo odpustků v Porciunkule (1. srpna 1217).⁹ A dva roky poté, v roce 1219, se konala kapitula v Porciunkule, jinak zvaná „Rohožková kapitula“ (viz kapitola 4.2.1), která hraje ve Františkově životě důležitou roli. O všech dalších významných událostech a podstatných změnách v životopise Svatého Františka bude pojednáno níže.

⁷ Hrochovi: 1975, s. 241.

⁸ Dorazil: 1992, s. 52.

⁹ Wilhelm: 2009, s.79.

3. SV. FRANTIŠEK Z ASSISI

3.1. Biografie

Svatý František se narodil v Itálii, na poloostrově Umbrie, ve městě Assisi v roce 1181 (1182) do rodiny bohatého kupce, Petra Bernardona, jako nejstarší syn – Francesco (Giovanni) Bernardone. V použitých zdrojích se uvádí, že ho matka porodila ve stáji na seně a slámě, tak jako byl kdysi přiveden na svět samotný Ježíš. Muž, který se objevil při křtu jejího syna, jí řekl: „*Až tvůj syn doroste, bude veliký před Hospodinem a dojde takové svatosti, že bude počítán mezi nejdokonalejší lid. Tuto dokonalost mu však budou závidět pekelní duchové, a proto o něj pečuj, aby třeba tvou vinou neupadl do jejich nástrah.*“¹⁰

V mládí studoval školu u kostela sv. Jiří, kde se naučil mimo jiné i latině. Když dosáhl dostatečného vzdělání, stal se pomocníkem v obchodě s látkami, který patřil jeho otci. Měl tak být především otcovým spolehlivým pomocníkem a v budoucnu také převzít jeho živnost. V průběhu dospívání se z něj však stal chlapec marnotratný, který se spíše věnoval zábavě a pořádání hostin než obchodu. Ač byl vůdcem assiské omladiny a budil rozruch v pokojném městě, i přesto byl lidmi velice oblíbený pro své zdvořilé chování a soucitnost. Takto přejícný nebyl pouze ke své družině, ale ke všem lidem, kteří od něj potřebovali almužnu. Vždy byl ochoten pomoci a poskytnout milodary.¹¹ K této jeho marnotratnosti se postupně přidávaly některé další neřesti. Například touha po slávě, která se mu vymstila, když šel v roce 1202 do války s Perugií, aby se stal rytířem. Assiští prohráli a František byl, v tomtéž roce, i s ostatními zajat a na rok uvězněn. Po návratu domů vážně onemocněl a byl upoután na lůžko. V té době, v roce 1203, měl pak vidění, které ho přimělo k tomu, aby přemýšlel nad životem, kterým dosud žil. Dospěl k závěru, že se svým dosavadním životem nebyl spokojený a v ten okamžik se zařekl, že se napraví.¹² Nebylo však jednoduché se ze dne na den změnit a proto to pro něj bylo velice náročné období. V té době se mu nelíbila ani jeho minulost ani jeho přítomnost. Přišel však večer, kdy se vše zlomilo a došlo tak k vyjasnění. Jako již mnohokrát

¹⁰ Wilhelm: 2009, s. 8.

¹¹ Kybal: 2006, s. 2.

¹² Tamtéž, s. 3.

dříve, opět vystrojil pro svou družinu velkou hostinu, kde se hojně jedlo i pilo. „*Při té, jak praví legenda, byl náhle navštíven Bohem a že srdce jeho bylo naplněno takovou „sladkostí“, že nemohl ani mluvit ani se hýbat, a necítil ani neslyšel nic jiného, leda velikou sladkost duchovní; a sladkost ta odcizila jej tělesnému vnímání tou měrou, že, jak pravil později, kdyby byl tehdy rozsekán na kusy, nebyl by se hnul s místa... Byla to táž duchovní „sladkost“, o které mluví Janov a Komenský a která byla společná všem mužům božím. Druhové našli Františka, „již změněného v jiného muže“.*¹³ Poté se ho jeho přátelé ptali, co se mu stalo, a žertovali nad jeho stavem. František byl však již rozhodnutý a odvětil jim: „*hodlám se oženit, a to s ženou tak bohatou, vznešenou a krásnou, že jste dosud takovou nespatrili.*“¹⁴ Tím myslel svatou chudobu, která je spojená i se sebezáporem a pohrdáním pozemskými věcmi. Od té doby se František vyhýbal svým kamarádům a radovánkám s nimi spojeným. Odebral se do samoty, kde se oddával Božímu hlasu.

Takto bych uzavřela první část, nebo-li prolog, životopis svatého Františka z Assisi, kde jsem se snažila ukázat Františkův obrat od světského života k životu zbožnému. Upozornit na to, že jeho duše byla i před jeho přeměnou sdílná a laskavá k chudým. „*A jak po oné noci, jež zaplavila jeho duši nebeskou slastí, otevřel chudým svůj měšec i své srdce dokořán. Dával všem, kdož ho žádali, peníze, a neměl-li peněz, dával klobouk, opasek i košili; kupoval prý také církevní roucha a posílal tajně chudým kněžím. Řídě obchod v nepřítomnosti otcově, plnil stůl chleby a rozdílil všem, kdož přicházeli. Tak si umínil jednat!*“¹⁵ Psal se rok 1206 a František těmito činy započal svůj nový zbožný život.

3.2. Důsledky Františkovy proměny

Po výše zmíněné proměně, byl František ještě mnohokrát vystaven různým pokušením. Ty ho však neodradily. Všechny nástrahy, které mu byly podsunovány, překonal a tím dokázal svoji oddanost a přesvědčení. Díky tomu přišel další krok jeho proměny, kterým bylo sebepřemáhání. To spočívalo i

¹³ Kybal: 2006, s. 6.

¹⁴ Wilhelm: 2009, s. 16.

¹⁵ Kybal: 2006, s. 8.

v přijetí malomocných, kterým se do té doby vyhýbal. Ač byl tento požadavek pro Františka velkým sebezáporem, překonal sám sebe a prošel tak zkouškou od samotného Boha. *„Sám ve své „Závěti“ praví, že počal svou konversi tehdy, kdy soucitně jednal s malomocnými, a lze dobře věřiti, že tehdy stal se vskutku mužem „dobrým“.*¹⁶

V té době nebyl ještě jeho život zcela naplněn. Stalo se tak až při modlitbě v kostele sv. Damiána během níž ho Kristus oslovil a dal mu za úkol opravit jeho chátrající dům. Tak začal František tento kostel opravovat, ač věděl, že domem Ježíš myslel církev svatou, která začínala být ohrožována zkaženými mravy. K takovému velkému činu se nezkušený František zatím neodvážil.¹⁷

Pro uskutečnění opravy však František potřeboval mnoho peněz, kterými nedisponoval. Proto se rozhodl, že peníze získá z prodeje látek svého otce. Což také uskutečnil a tím rozzlobil otce natolik, že ho uvěznil do temné komory. Teprve jeho matka ho osvobodila a pustila tajně svého syna z vězení. František ihned po propuštění spěchal zpět do kostela sv. Damiána. Neshody mezi nimi ale neskončily. Otec se nadále snažil získat Františka zpět, ten ho však odmítl a naopak žádal otce o požehnání. To mu nebylo poskytnuto a Petr Bernardone svého syna Františka zavrhl a vydědil. Stalo se tak 16. dubna roku 1207 a František se vzdal svého otce.¹⁸ *„Obrátil se k lidu a pravil: „Slyšte všickni a rozumějte! Až posud nazýval jsem svým otcem Petra Bernardona. Ale nyní jsem si umínil sloužit Bohu a proto mu vracím peníze, pro které se tolik trápil (tím myslel peníze na opravu kostela, které získal z tajného prodeje látek), a také všecken oděv, který jsem od něho dostal. Chci nyní říkat: Otče náš, jenž jsi na nebesích, a nikoliv: Otče Petře Bernardone!“*¹⁹

Poté František opustil město a získával nové zkušenosti, aby po svém návratu do rodného města mohl začít kázat. Jeho kázání probíhala neobvyklým způsobem. Literatura uvádí, že hlásal jako „opilý duchem“, nejprve zpíval chvalozpěv a potom mluvil o svém poslání, kterým bylo opravení kostela sv. Damiána. Žádal o kameny, které potřeboval na opravu a sliboval za každý

¹⁶ Kybal: 2006, s. 10.

¹⁷ Dilong: 2011, s. 23.

¹⁸ Kybal: 2006, s. 17.

¹⁹ Tamtéž, s. 16.

kámen jednu odplatu.²⁰ Někteří lidé ho měli za blázna, jiní s ním byli spříznění a kameny mu dávali. Tak opravil kostel sv. Damiána a vstoupil do povědomí lidí.

Po celou tu dobu, kdy horlivě pracoval, živil ho Don Pietro (osamělý kněz žijící v kostele sv. Damiána), což mu bylo velice nepříjemné, a proto se vydal žebrot. I tento čin byl pro Františka další zkouškou v jeho sebezapírání a bojem se studem, vzhledem k tomu, že chodil žebrot mezi své dřívější známé a příbuzné, od domu k domu ve městě, kde žil.²¹

Na jaře byl kostel sv. Damiána opraven a vzhledem k tomu, že František byl nadšen z úspěšného dokončení, práce ho velice bavila a těšil ho konečný výsledek, začal opravovat i další stavby. Renovoval napřed chrám sv. Petra v Assisi a po něm kostel sv. Panny Marie v Porciunkule. Během oprav kostelů se však František nezapomněl věnovat chudým a malomocným, ani neopomněl na svou povinnost sebezapírání. Stále častěji se uchýloval k modlitbám a občas navštěvoval i ranní mše, kde benediktinský kněz četl evangelia, která František zaujatě poslouchal. Jak uvádí autor knihy Svatý František Serafínský, P. B. J, Wilhelm, dne 24. února roku 1208 (svátek sv. apoštola Matěje) František vyslechl knězova slova: „*Neberte od nikoho zlato, stříbro ani měďáky do opasků; neberte si na cestu mošnu ani dvoje šaty ani obuv ani hůl* (Mt 10, 9-10).“ Toto kázání na něj velice zapůsobilo a dalo mu podnět k tomu, že odložil obuv a kožený pásek, který nahradil jen hrubým provazem. Navíc i své poustevnické šaty, které nosil již dva roky, shledal příliš pohodlné a proto pořídil si jiné, drsné a hrubé. Od té doby nosil roucho popelavé barvy, které mělo čtyřhranou kapuci, jež mu chránilo hlavu před nepříznivým počasím. Na bedrech měl převázaný výše zmiňovaný provaz se třemi uzly na každé straně. Když otevřel náruč a roztáhl ruce, vytvořil oděv tvar kříže.²² V tomto oblečení pak chodil světem a kázal lidem.

²⁰ Tamtéž, s. 18.

²¹ Wilhelm: 2009, s. 21.

²² Wilhelm: 2009, s. 37.

3.3. Františkovo dílo

3.3.1. Kázání a první učedníci

František nikdy nekázal tak jako typický kněz z kazatelny, naopak chodil mezi lidmi a domlouval jim pouze prostými slovy, aby milovali Boha, měli před ním respekt a vyvarovali se hříchů. Styl, jakým vystupoval, byl velice přímý a otevřený. *„František byl vůbec člověk vášnivý v nejkrásnějším slova smyslu, duševně bystrý, ve výrazu břitký, ba ironický (acutus in verbis), a plný vnitřní sugesce a harmonické pravdivosti. Kázal zcela po svém. „Jeho slova, praví legenda jedna, nebyla prázdná ani směšná, nýbrž plná ctností ducha svatého a pronikající morek duše, tak že uváděla posluchače v úžas.“*²³

Ve svých prvních kázáních, která byla nejen prostá, ale především velice účinná, mluvil ke všem lidem bez přípravy svým zvučným hlasem. Mluvil o lásce, milosrdenství, darech a milostech, které jim dával Bůh a za které měli být Pánu vděční. Podněcoval je k tomu, aby byli Pánu Bohu vděční, aby se polepšili a činili pokání za všechny své hříchy a doporučoval jim chudobu. Za to jim pak sliboval, že se nad nimi Bůh smiluje stejně tak jako nad ním a odpustí jim. Pomalu, ale jistě, si svým kázáním a hlavně svými prostými slovy získával příznivce.

Tím jak si postupně získával lid na svoji stranu, nacházel i takové jedince, kteří ho chtěli napodobovat, kteří se k němu přidávali a byli i odhodláni společně s ním žít v chudobě. Tak se v roce 1209 z Bernarda z Quintavalle stal první Františkův druh. Bernard byl zámožný měšťan, ale jelikož byl přesvědčen o správnosti Františkova jednání, prodal vše, co měl a všechny své peníze rozdál chudým. Druhým, který se k nim přidal, byl Petr Cattani, velice počestný muž, který již dříve uvažoval o tom, že bude sloužit Pánu Bohu. Třetím učedníkem byl Jiljí, který doplnil trojici, která tvořila základ nově vznikajícího řádu. Všichni tři tovaryši však pro své přijetí museli splnit úkol, který jim byl udělen, teprve pak se z nich stali skuteční druhové Františkovi.²⁴

František a jeho tři učedníci žili spolu v obydlí nedaleko Porciunkule, kde je učil a připravoval k tomu, aby byli užiteční i ostatním. Odtud se později vydávali do světa na své misie, aby šířili víru. Cíl první misijní cesty nebyl přesně určený.

²³ Kybal: 2006, s. 22.

²⁴ Tamtéž, s. 23.

Bratři byli rozesláni na různé světové strany, cestou hlásali těm které potkali a získávali tak nové věřící. Nesmíme však opomenout zmínit, že během cest si vydělávali na živobytí poctivou prací nebo si jídlo vyžebřali. Nezanedbávali ani sebeposvěcování, jímž upevňovali vztah k Bohu a vždy mysleli na blaho svých bližních. Díky sebeposvěcování rozvíjeli svůj duchovní život, směřovali tak k dosažení svatosti a niterně se oddávali Kristu.

Jejich práce brzy přinesla výsledek. Zanedlouho po návratu z misijních cest se hlásili další zájemci a žádali Františka, aby je vzal do svého bratrstva. František je ochotně přijal a věnoval jim zvláštní pozornost, protože je chtěl připravit na jejich povolání co nejdříve. Byli to Sabbatino, Morico a Jan de Capello, tímto již měl František 6 učedníků, kteří byli nazýváni „*kající muži z města Assisi*“.²⁵ „*Dle pramenů pak bylo 6 prvních učedníků nazýváno bratrstvo (fraternita) nebo řád (ordo) na rozdíl od mnišského řádu zv. religio; ti pravděpodobně byli „předními bratřími“ (fratres praelati) a měli právo přijímatí na svých cestách nové bratry do spolku.*“²⁶

3.3.2. Schválení řehole

Vzhledem k tomu, že se bratři postupně velice rychle přidávali a jejich společenství se rozšiřovalo, usoudil František, že by bylo vhodné sepsat nějaká pravidla, kterými by se jeho členové řídili. Tak vznikla první „formule života“, týkající se zaměstnání nových učedníků. Tato formule byla postavena na dvou myšlenkách. První byla naprostá chudoba, druhou pak byla evangelní kázání pokání. Tato regule byla považována za tzv. první františkánskou řeholi. Assiský biskup však ani s jednou myšlenkou nesouhlasil, a proto musela být řehole později částečně přepracována.²⁷

Když už bylo Františkových učedníků dvanáct (jako Kristových apoštolů), což bylo přibližně v roce 1210, odhodlali se ke společné cestě do Říma za papežem, aby jim řeholi schválil. Přijetí však nebylo příliš vroucné a uznání řehole nebylo nijak jednoduché. Papež Inocenc III. i kardinálové byli zastánci

²⁵ Wilhelm: 2009, s. 49.

²⁶ Kybal: 2006, s. 26.

²⁷ Tamtéž, s. 26.

toho názoru, že jejich řád je až nadmíru přísný a nechtěli ho schválit.²⁸ Podpořil je kardinál Jan z rodu Colonnů, který vystoupil a zastal se jich. Přesvědčil ostatní tím, že pronesl následující řeč: „*Ten z nás, kdo by se opovážil tvrdit, že evangelní dokonalost a život, který je s ní v souladu, je něčím úplně novým, nemožným nebo dokonce nesmyslným, rouhal by se samotnému Ježíši Kristu, neboť to byl On, kdo vyzval mládence ve svatém evangeliu: ‚Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne‘ (Mt 17, 21).*“²⁹ Díky této kardinálově řeči byla řehole ústně schválena papežem Inocencem III. dne 16. dubna roku 1210 (v knize Rudolfa Dilonga, *Světce z Assisi*, s. 54 se uvádí rok 1209) a zároveň s ní byl oficiálně uznán „řád Menších bratří“ (Ordo Fratrum Minorum) v čele s Františkem jako s nejvyšší představeným.³⁰

Jak uvádí citace: Nutno podotknout, že František neměl právo ke kázání „dogmatickému“ neboli ke kázání o člancích víry a svátostech, nýbrž jen ke kázání „morálnímu“.³¹

Po tomto velkém úspěchu, kdy bylo Františkovi dovoleno veřejně kázat, zvýšila se jeho důvěryhodnost, lidé se o jeho učení začali mnohem více zajímat a vzrostl i počet zájemců, kteří chtěli do jeho řádu vstoupit. V tu dobu však František nemohl kvůli stísněnému prostoru, ve kterém s ostatními bratry žil, přijmout další.

Shodou okolností došlo k tomu, že byli donuceni opustit tento prostor a najít si jiné místo. Tak přestěhovali se do obydlí poblíž porciunkulového kostela, které si opravili a zvětšili ke svým potřebám. Vytvořili z něj první oficiální tzv. františkánské „luogo“ (locus, místo čili bydliště) a Svatý František mohl opět přijímat další příznivce do svého řádu.³²

I. řeholní řád, Řád menších bratří, se mezi lidmi velmi rychle uchytil a dynamicky se rozvíjel. Neustále se k nim hlásilo mnoho nových bratří, kteří měli zájem následovat Františkův příklad. Když viděl světec z Assisi takový velký ohlas u mužů, dostal nápad, že založí stejný řád i pro ženy. Jeho myšlenka byla podpořena zároveň tím, že se v tu chvíli v jeho životě objevila žena

²⁸ Tamtéž, s. 28.

²⁹ Wilhelm: 2009, s.53.

³⁰ Kybal: 2006, s. 33.

³¹ Tamtéž, s. 32.

³² Tamtéž, s. 39.

jménem Klára, která naslouchala Františkovo kázání, obdivovala jeho život a myšlenky. I ona se chtěla stát členem Františkovy družiny a jít v jeho šlépějích. Její ohromné přesvědčení mu bylo motivem k tomu, aby v roce 1212 vytvořil II. řád, který náležel pouze ženám. Pojmenoval ho po Kláře, díky které se řehole zrodila, a nesl jméno Řád klarisek.³³

³³ Dilong: 2011, s. 65.

4. FRANTIŠKŮV ŽIVOT A SAMOTA NA HOŘE AL VERNA

4.1. František po založení II. řádu – rok 1212

V této době trávil František většinu času na misijních cestách po střední Itálii, během kterých rozšiřoval počet členů svého řádu. Novými bratry byli například Vít, Eliáš, Jan Parenti, Agnell, Albert a další. Někteří z nich hráli ve Františkově dalším životě důležitou roli. V této době uvažoval František o tom, zda by pro něj nebylo lepší, žít život poustevnický a upustit od kazatelství. Avšak byl podpořen Klárou a knězem Silvestrem, který byl přijat do bratrstva a stal prvním páterem ve františkánském řádu, kteří jeho pochybnosti vyvraceli, proto se vydal na další kazatelské cesty. Jeho kázání byla horlivá a srdečná, nadchla mnoho lidí, kteří ho pak chtěli následovat. Nebylo ale možné, aby přijal do řádu úplně všechny, poněvadž by neměl pro nové bratry místo v obydlí. Vzhledem k těmto okolnostem začal již v této době uvažovat o založení III. františkánského řádu.³⁴

Díky nadšení, které mu bylo projevoováno a zásluhou obdivuhodných úspěchů byla podnícena jeho ctižádostivost a vzbuzena touha pokračovat stále dále, kupředu. Jeho cesty byly různorodé, rozličné a nejasné, což později činilo obtíže při stanovení podrobnějších plánů jeho trasy. Nutno však podotknout, že během těchto výprav nepřijímal pouze nové bratry, ale zažíval i pozoruhodné zážitky (viz níže „*Františkovo kázání ptáčkům*“) a seznamoval se s novými zajímavými lidmi. Těmi je myšlena například Jakuba od Sedmi trúnů (Jakoba de Septem Soliis). Dáma mladá, zbožná a energická. František ji měl rád a laškovně ji nazýval „bratr Jakuba“.³⁵

Vzhledem k tomu, že František chtěl poznávat i jiné země a zažívat další dobrodružství, rozhodl se a odešel z Itálie do Svaté Země, označované též Sýrie. Nepříznivé počasí mu však jeho plány překazilo a musel se vrátit zpět do Itálie. Kde potkal shodou okolností dvě další pro něho velice významné osoby. Znamého básníka (trubadura) Viléma Diviniho, kterého přiměl k novému životu v řádu a přejmenoval ho na bratra Pacifika. A na severu poznal mladého rytíře

³⁴ Kybal: 2006, s. 65.

³⁵ Tamtéž, s. 67.

Organda z Chiusi, od kterého 8. května roku 1213 získal darem celou horu Alverno, na které později prožil pozitiva i negativa svého života (viz níže).³⁶

Zanedlouho se opět objevila jeho veliká touha po poznání, především nových zemí, a vydal se do Španělska. Cesta se konala v zimě na přelomu roku 1213/1214 a František během ní ve španělské Galicii závažně onemocněl.³⁷

Po uzdravení se pak přes Francii vracel zpět do Porciunkule, kde ihned přijal do svého řádu několik dalších bratrů, mezi které patřil i Tomáš z Celena, první životopisec v jeho řádu.

Kromě toho byl po svém návratu do Assisi přiměn okolnostmi k tomu, že začal uvažovat o přísnějším uspořádání řádu. Toto jeho rozhodnutí bylo zapříčiněno především množstvím bratrů, o které se v této době jeho řád rozrostli a bylo zapotřebí, aby všichni jeho učedníci dbali kázně a přijímali napomínání přímo z Františkových úst. Tak došlo k tomu, že ustanovil hromadu k tomuto účelu sloužící a nazval jí „*Kapitula*“ (capitulum). Konala se dvakrát do roka, první o svátcích svatodušních (ta bývala důležitější) a druhá na den sv. Michala, a shromažďovali se na ní všichni bratři, aby jednali o zachování řehole, určovali kazatele pro různé provincie³⁸ a přijímali nové druhy do řádu.³⁹ Kapitula měla vždy tři části, o kterých se podrobněji rozepíši níže, při rozebírání kapituly směrodatné ve Františkově životě – tj. Rohožkové kapituly (z roku 1219, kapitola 4.2.1.) též zvané Rákosová nebo rovněž Vrbová kapitula.

V tomto období, tj. přibližně v roce 1215, se konal Čtvrtý lateránský koncil, který svolal papež Inocenc III. již 19. dubna 1213. Koncil se však sešel teprve 11. listopadu 1215.⁴⁰ V knize Vlastimila Kybala se uvádí, že se ho zřejmě zúčastnil i sám František. Důvodem pro svolání koncilu bylo zajistit značnou svobodu pro církev, ochrana katolické víry a mimo jiné i podpora křížáckých států v Palestině.

³⁶ Cardini: 1998, s.136.

³⁷ Kybal: 2006, s. 72 .

³⁸ V té době, r. 1217, bylo jedenáct provincií: Toskánsko, Piceno (čili Marka anconská), Lombardie, Kampanie, Alálie, Kalábrie spolu se Sicílií, Německo, Francie (čili provincie pařížská), Provence, Španělsko a Sýrie (čili Svatá Země).

³⁹ Kybal: 2006, s. 73.

⁴⁰ Dorazil: 1992, s. 50.

4.1.1. Kázání ptáčkům (*Přediva agli uccelli*) r. 1215

Jak jsem již výše v textu zmínila, František zažil během svých cest mnoho zajímavých příhod. Za zmínku rozhodně stojí „Kázání ptáčkům“, které navíc ukazuje i světcův vřelý vztah ke zvířatům. Františkovi a jeho druhům se při cestách přihodil nečekaný zážitek, neobyčejné divadlo. Přišli na místo (lokalita se v různých zdrojích liší – někde se hovoří o vrcholu hory Al Verny, někde je to pole kousek od Cannary), kde uviděli značný počet ptáků různých druhů. Ti přilétali k Františkovi, když se mezi ně rozběhl a posedali si na něj, všude tam kam jen to bylo možné. Když dlouho neodlétali a takto dlouze ho vítali a obletovali, začal jim František kázat: *„Ptáčkové bratříčkové, vy jste povinni Pánu Bohu, svému stvořiteli, za mnohé věci a musíte jej proto chváliti vždy a všude. On vám dal dvoje i troje šatičky, dal vám svobodu létati na všechny strany, a víte, že nechal semeno pro vás již v arše Noeově, aby se uchoval váš rod na světě. Nyní mu děkujte za vzduch, který vám vyhradil. Vy nesejete ani nežnete, a Pán Bůh vás přece krmí a dává vám řeky a studánky, a byste z nich pili, dává vám hory a údolí, abyste se v nich ukrývali, a vysoké stromy, abyste si v nich dělali hnízda. A poněvadž neumíte tkáti ani šítí, Bůh odívá vás i vaše mláďata. Miluje vás tedy velice Stvořitel váš, když vám prokazuje tak velká dobrodiní. A proto, bratříčkové moji, nebud'te nevděční, ale vždycky chvalte pilně Pána Boha!“*⁴¹ Dle legendy se po tomto kázání začali všichni ptáci klanět Františkovi, otvírat zobáčky, poletovat různě okolo něho a radovat se s ním. Nakonec udělal ve vzduchu pomyslný kříž, rozloučil se s nimi a ptáčkové odletěli.

4.2. Styk s Římem, kapituly a zahraniční misie - rok 1216

Klíčové datum tohoto roku (1216) je 16. červenec, den, kdy umírá papež Inocenc III. Jak jsem již výše zmínila, byl to on, kdo v roce 1210 potvrdil Františkovu řeholi a schválil jeho řád.⁴² František k němu měl velice vřelý vztah a Řím proto navštívil ve svém životě ještě mnohokrát. Například hned v roce

⁴¹ Kybal: 2006, s. 67.

⁴² Tamtéž, s. 83.

1212 byl František přítomen v Římě, následně v roce 1215, v době kdy zasedal Čtvrtý lateránský koncil, a také v den papežovy smrti.⁴³

I po smrti Inocence III. jednal velice přátelsky s jeho nástupcem papežem Honoriem III., který mu údajně poskytl právo odpustků v Porciunkule. Je všeobecně známo, že se Františkovi dostávalo velké úcty nejen u papeže, ale i u kardinálů. „*A že některé osoby ode dávna měly živou sympatii k Chudáčkoví assiskému*“⁴⁴.

Bratr František byl výjimečnou osobou a upoutával na sebe velkou pozornost především tím, jakou sílu měl ve svých rukách. Touto silou je myšleno množství bratrů, kteří se k němu a jeho řádu hlásili. Proto o něj projevila zájem hlavně církev, přesněji řečeno kardinál Hugolín. Ten chtěl využít jeho moci ve prospěch církve a pro její dobro. Tato účast církve měla za následek, že se pomalu začal měnit Františkův řád a jeho osobnost pozvolna ustupovala do pozadí. Do jeho řádu vstoupili lidé, kteří přinesli nové ideje a jiné názory na uspořádání.

V té době konalo se mnoho kapitul s různými cíly. Příkladem je generální kapitula ze 14. května 1217, jejímž úkolem bylo zvolení a rozeslání bratrů na jednotlivé misie do různých částí světa. František sám si vybral, že jeho misie bude směřovat do Francie, tam však shodou okolností nedošel a musel se vrátit.⁴⁵ Naléhavější věcí v té chvíli bylo dohodnout ochranu řádu u papeže a proto se vydal do Říma. Zde se sešel i s Dominikem, zakladatelem dominikánského řádu, který mu navrhol, aby sloučili své řády v jeden.⁴⁶

Příčiny výše zmíněné situace, která se řešila i na koncilu 3. června 1218, byly dvě. První byla především nutnost průvodních listů, které obsahovaly doporučení k biskupům v různých zemích a svolení kázat, neboť Františkovi spolubratři byli v několika provinciích vyhnáni kvůli tomu, že neměli ono privilegium od papeže. Druhým důvodem byl již dříve v textu zmíněný Čtvrtý lateránský koncil, který „*přísně zakázal, s ohledem na přílišnou různost posavadních řádů mnišských rušící jednotu církve, aby na příště nikdo*

⁴³ Cardini: 1998, s.141.

⁴⁴ Kybal: 2006, s. 87.

⁴⁵ Tamtéž, s. 90.

⁴⁶ Tamtéž, s. 93.

*nevynalézal řádů nových; kdo by chtěl podle řádu žítí, byl nucen přijmout některou z řeholí řádů již schválených.*⁴⁷

František odmítl Dominikovu přátelskou nabídku, řešil dál potřebu církevní organizace svého rostoucího bratrstva a bojoval o povýšení řehole na řád. Bylo mu proto umožněno, aby veřejně kázal v Římě, prosadil tak svůj řád a přesvědčil o své řeholi nejen papeže, ale i kardinály. To se Františkovi povedlo. Opět ukázal velké nadšení, láskyplnost, zápal a horlivost během svého kázání. Svým charismatickým kázáním dokázal nadchnout a přesvědčit jak papeže, tak i kardinály. Na další misie již byli jeho druhové vybaveni listy od kardinálů. Povýšení řehole František nedosáhl, docílil pouze toho, že papež určil protektorem Františkova bratrstva kardinála Hugolína.⁴⁸

Dalším významným shromážděním byla i Rohožková kapitula (podrobněji viz kapitola 4.2.1.) Tak jako na jiných kapitulách bylo i na tomto shromáždění v roce 1219 stanoveno, že bratři budou rozesláni do cizích zemí, do různých provincií (např. do Německa, Francie, Maďarska a přes Španělsko do Maroka), aby šířili víru. V té době se ve Františkovi opět probudila touha po účasti v křižáckých výpravách a chtěl šířit víru i v zemích jím nenavštívených a nepoznaných. V danou chvíli papež zrovna vypravoval další armádu křižáků z Ankony směrem do Egypta. František neváhal, svěřil bratrstvo dvěma vikářům a vstoupil s několika dalšími bratry na loď.⁴⁹

4.2.1. Rohožková kapitula - rok 1219

Tato událost se konala v květnu roku 1219 a zúčastnil se jí i výše zmiňovaný kardinál Hugolín.⁵⁰ (Nutno upozornit na rozdílnost dat u různých zdrojů. Někteří autoři (Kybal a Bonaventura) uvádějí rok 1219 jiní až rok 1221 (Cardini). Vzhledem k velkému rozdílu dvou let, považuji informace za spíše zkreslené a nepřesné. Upozorňuji na možnost záměny či chybného zaznamenání, vezmu-li v úvahu, že tato kapitula nebyla jediná, která byla tvořena z bratrů, kteří tábořili na slaměných nebo rákosových rohožích. Po konzultaci s bratrem Juniperem jsem se dozvěděla, že Rohožková kapitula se

⁴⁷ Tamtéž, s. 92.

⁴⁸ Cardini: 1998, s.167.

⁴⁹ Kybal: 2006, s. 98.

⁵⁰ Wilhelm: 2009, s. 90.

koná každoročně a schází se na ní celá provincie – u nás Praha, Moravská Třebová nebo Liberec.)

Kapitulou (*capitulum*) byla nazývána shromáždění všech bratří, která probíhala dvakrát do roka za účelem kázání Františkova a vyslyšení různých jeho připomínek k bratrům. Řešily se zde i změny v řeholi a přijímání nových bratrů do řádu. Kapitula měla vždy tři části, při kterých František kázal – napomínání, kárání a požehnání. Zejména napomenutí byla důležitá a stála na prvním místě, při nich připomínal bratrům sliby, kterých přislíbily a evangelia, která měli dodržovat (tyto sliby a pravidla naleznete v kapitole 5.2. bratří řeholního řádu a jejich život). Kárání, další úsek kapituly, obnášel pokárání všech bratrů, kteří pochybili ve svém životě, při svém konání. Poslední fází pak bylo požehnání, při kterém žehnal všem bratrům, kteří se shromáždění zúčastnili a přidělil každému některou z provincií. I v tomto duchu probíhala Rohožková kapitula.⁵¹

Na shromáždění v roce 1219 se sešlo téměř pět tisíc spolubratrů z různých zemí, hovořících rozdílnými jazyky. Čekali nejen na kázání Františkovo, ale i zúčastněného kardinála Hugolína. Bylo jich mnoho a tak z velké části tábořili pod širým nebem na rohožích ze slámy. Podle těchto slaměných rohoží byla později kapitula pojmenována na Rohožkovou kapitulou.⁵² Hned v ranních hodinách začalo kázání. První na programu byla uvítací řeč, po ní následovala samotná mše, při které František zpíval evangelia, a pak byly na řadě interní záležitosti, v nichž se rozebíralo dodržování řehole, chudoby, život bratrů, jejich přijímání atd. Jako při každé kapitule i v této mluvil Svatý František o zachování řehole, ač již v té době byli mezi bratry i tací, kteří chtěli řeholi změnit. Šlo především o Matouše z Narni a Řehoře z Neapole. Ti neměli v úmyslu svět oživit, ale dobít ho. Šlo jim především o to, aby pravidla nebyla tolik přísná a dávali Františkovi za vzor řeholi sv. Benedikta, sv. Augustina a sv. Bernarda. Ten však nechtěl o navrhovaných změnách vůbec slyšet, i když se za ně přimlouval sám kardinál Hugolín. Na jejich popud pak kázal velice vroucně, přesvědčivě a od srdce, tak jak to František uměl, a všichni bratři byli jeho projevem dojeti a ihned upustili od jiných požadovaných změn.⁵³

⁵¹ Kybal: 2006, s. 74.

⁵² Srovnej Wilhelm: 2009, s. 90., Dilong: 2011, s. 83.

⁵³ Kybal: 2006, s. 101.

Podotýkám, že přihlížející lidé mluvili o Rohožkové kapitule jako o neuvěřitelném divadle a neobyčejném svědectví, které bratři podali svým vzorným chováním. Což bylo při tak hojně účasti obdivuhodné a dokázali tím i svou lásku, spokojenost a svatou radost. Především ale díky této kapitule začal František již předem tušit, že v řádu brzy nastanou značné změny.

4.3. křížová výprava a předstoupení před sultána

24. června 1219 připlula loď s Františkem i jeho druhy k syrskému přístavu Saint Jean d'Acree a odtud odešli do Egypta k městu Damiettě, u kterého již téměř rok leželo křížácké vojsko.⁵⁴

František kázal na bojišti a měl i své příznivce, stav vojáků po prohrané bitvě byl však žalostný a bezútěšný. Neviděl důvody, kvůli kterým by měl nadále zůstat, a proto chtěl odejít. Opatřil si od papežského legáta, který vedl vojsko, povolení a vydal se na své vlastní riziko dál mezi saracény. Procházel zemí a chtěl uskutečnit především svou naivní myšlenku. Jeho záměrem bylo, aby obrátil egyptského sultána Al-Kamila na křesťanskou víru. S velkým překvapením byl František vlídně přijat samotným sultánem a bylo mu dovoleno i kázat. Sultán naslouchal zaujatě Františkovým slovům, avšak k jeho obrácení na víru nedošlo. Po tomto neúspěchu odešel František zpět do křížáckého tábora.⁵⁵

Křížáci koncem roku 1219 dobyli Damietty. Tato bitva byla děsivá a odporná především ze strany křížáckých bojovníků, čímž byl František ohromen natolik, že se vrátil přes Sýrii zpět domů. Již po cestě se mu donesla nepříjemná zpráva o umučení několika jeho bratrů v Maroku. Psal se rok 1220, když šest Františkových spolubratrů, kteří byli vysláni na misie až do Maroka, vytrpělo smrt umučením. Stali se tak prvními mučedníky Františkova řádu.⁵⁶

Tato informace pro něj však nebyla jedinou špatnou zprávou. Dověděl se také o neshodách, které se strhly uvnitř řádu v jehož čele tehdy stáli dva vikáři (jak jsem již výše zmínila), Matouš z Narni a Řehoř z Neapole. Ti se ujali

⁵⁴ Tamtéž, s. 99.

* Sýrie

⁵⁵ Cardini: 1998, s. 161.

⁵⁶ Tamtéž, s. 150.

vedení po té, co se rozešli bratři na misie do světa. Jak uvádím v kapitole o Rohožkové kapitule (4.2.1.), bratři chtěli svět spíše dobývat a Františkův řád upravovat a přetvářet. Proto byl František po svém návratu ze Sýrie silně rozhořčen na tyto spolubratry, kteří se snažili za jeho nepřítomnosti změnit metody jeho práce a zreformovat tak jeho dílo podle svých vlastních představ.

4.4. Bulla, abdikace a Petr Cattani

Po svém návratu do Itálie, v roce 1220, se František vydal k papeži s přesvědčením, že předá své bratry do rukou církve římské. Žádal papeže o kardinála Hugolína, který by pomáhal bratřím, ochraňoval je a představoval by zastávce jeho řádu. Papež souhlasil a určil Hugolína protektorem řádu menších bratří. S tímto rozhodnutím byl František spokojený, věděl, že o jeho druhy bude postaráno a svolal kapitolu, na které se chtěl vzdát řízení řádu. Svatodušní kapitula se konala 17. května 1220 a její průběh utvrdil Františka v jeho rezignaci na vedení řádu.⁵⁷ Byl znechucen a dotčen tím, jaké zlepšování a novinky chtěli prosadit v řádu jeho spolubratři. Proto vzdal se ihned úřadu hlavního představeného a přenechal svojí funkci Petru Cattanimu.⁵⁸

V tomto roce, 22. září, také papež Honorius III. vydává bulu „Cum secundum“ o povinnosti noviciátu pro vstup do řádu. Což znamenalo „*novociát, tedy zkušební období v délce jednoho roku pro všechny, kdo se chtěli stát minority. Od té doby bylo zcela zakázáno, aby byl přijat do řádu někdo, kdo předtím neprošel noviciátem, a tomu, kdo do řádu jednou vstoupil a odvážil se z něho vystoupit, bylo zakázáno vstoupit do něho znovu.*“⁵⁹ Díky tomuto ustanovení se z Františkova řádu menších bratrů stal opravdový církevní spolek, naopak z druhé strany bylo omezeno svobodné šíření víry v různých zemích i společnostech a potlačena volnost a samostatnost v bratrstvu.

Petr Cattani zastával svou funkci vikáře však jen krátce, zemřel 10. března 1221. Na jeho místo po té nastoupil bratr Eliáš, který byl jmenován dalším generálním vikářem řádu.⁶⁰ Nutno poznamenat, že František byl pro své

⁵⁷ Kybal: 2006, s. 105.

⁵⁸ Tamtéž, s. 108.

⁵⁹ Cardini: 1998, s.166.

⁶⁰ Kybal: 2006, s. 109.

druhy, i přes veškeré vzniklé situace a okolnosti, stále vůdcem řádu. Ač byli zvoleni jeho zástupci, zůstal nadále vzorem a příkladem pro mnoho bratrů, kteří ho neustále uznávali. Oceňovali především, že byl sám sebou.

4.5. Sepsání nové řehole, založení III. řádu

Další kapitulou, která měla v životě Svatého Františka zvláštní význam, byla generální kapitula shromážděná 30. května 1221. Na tomto zasedání předložil František ke schválení řeholi, kterou musel vytvořit vzhledem k potřebám bratrstva. „*Řád nemohl vzniknout bez řehole a řehole zase nemohla být sestavena a přijata příliš jednoduchým způsobem. Řehole obvykle vznikaly v počátcích existence řádu, v době, kdy řády, ještě mladé, činily své první kroky. Situace minoritů byla odlišná.*“⁶¹ Tato řehole byla vytvořena především z původní ústně schválené řehole, o které jsem se zmínila již výše, která byla potvrzena Inocencem III. v roce 1210, a rozšířena. Doplněna pak byla i úryvky z Písma svatého, s kterými mu pomáhal Cesar ze Spiry, který z bratrů nejlépe ovládal Starý a Nový zákon. Tím chtěl dokázat, že řehole má povahu evangelní.⁶²

Bratři ani papežská kurie však tuto řeholi „non bullata“ neschválili. Považovali ji za příliš detailní, dlouhou (skládala se z 24 článků a z článku úvodního), plnou nedostatků, chaosu a neshod. Byla vnímána spíše jako dočasné, nepraktické a kompromisní dílo.⁶³

V tento rok František rozšířil řeholi menších bratří o další, v pořadí třetí, řád, který byl určen těm, kteří chtěli žít podle vzoru Františkova, ale nebylo k tomu zapotřebí opustit dosavadní prostředí, odejít od manžela či manželky a plnit mise v různých provinciích světa. O třetím řádu františkánském (terciářském) viz níže v 6. kapitole - III. řeholní řád - “Bratři činící pokání”.

Po květnové kapitule odešel mrzutý a zklamaný František do hor, kde se celé noci modlil a meditoval. Trpěl zde nejen duševně, ale i fyzicky, vzhledem k mnoha pokušením, která na něj přicházela, a čelil touhám svého těla. To mu pomohlo a dodalo novou energii, ač byl v té době již nemocen.

⁶¹ Cardini: 1998, s. 166.

⁶² Tamtéž, s. 172.

⁶³ Kybal: 2006, s. 119.

Po určité době se vrátil zpět do Říma, aby navštívil kardinála Hugolína, se kterým projednával uspořádání nové řehole. Požadavek na její sepsání byl už naléhavý. Důvodem bylo „*aby řád měl konečně jasný zákoník své organisace vnitřní i své činnosti zevnější a aby byl učiněn konec stavu nejistoty a anarchie, ve kterém řád se nachází.*“⁶⁴ Zpracování však trvalo ještě celkem dlouhou dobu.

Přesto, že Františkův zdravotní stav nebyl úplně bezproblémový a sepsání regule bylo poměrně nutné, strávil nějaký čas ve střední Itálii, aby kázal. Měl však onu zmiňovanou povinnost, sepsat nové a stručné znění řehole. Proto vydal se společně s bratry Lvem a Bonizem do údolí rietského, do poustevny ve Fonte Kolombo ve Valle Reatina, kde vznikla nová, přehledná a souhrnná řehole. Ta byla předložena ke schválení na generální kapitule v Porciunkule 11. června 1223. Papež Honorius III. ji pak ještě téhož roku projednal a odsouhlasil na kapitule 29. listopadu, publikována byla později na generální kapitule 2. června roku 1224.⁶⁵ Regule byla potvrzena bulou „*Solet annuere*“ a oproti původní řeholi byla kratší, byli v ní vypuštěny některé odstavce a úryvky (např. z Bible), a i sloh byl zřetelně změněn.⁶⁶

*„Řehole a život menších bratří je toto: držte se svatého evangelia našeho Pána Ježíše Krista, žít v poslušnosti, v čistotě, nic nevlastnit... Všichni bratři nechť se oblékají do hrubých kuten, které mohou vyspravovat pytlovinou a jinými záplatami s Božím požehnáním. Napomínám je však, aby nesoudili ty, kdož jsou oblečeni v šatech z měkkých barevných látek, jedí vybraná jídla a pijí vybrané nápoje, ale spíše ať každý soudí sám sebe a sám sebou opovrhuje.“*⁶⁷

Tímto byl uznán základní zákon řádu menších bratrů a řehole již byla trvale určena, v té chvíli již nebylo možno zásady měnit. Nutno poznamenat, že sám František s touto regulou nebyl spokojen a udělal mnoho ústupků, ke kterým byl donucen. Jeho idea chudoby byla okleštěna natolik, že z ní zbyla spíše vědomá ignorace žebroty. Idea poslušnosti, s původním smyslem dobrovolného sebepokořování a oddaného dobročinnění, byla vyobrazena jako závazek nucené sebekázně a poslušnost bratří vůči představeným. Žádná

⁶⁴ Kybal: 2006, s. 147.

⁶⁵ Tamtéž, s. 188.

⁶⁶ Cardini: 1998, s. 180.

⁶⁷ Tamtéž, s. 182.

svoboda, žádné odpuštění, žádné bratrské soužití v rovnosti ani žádná láska a oddanost ke společnému ideálu.⁶⁸ Takto překroucená a upravená řehole nebyla Františkovým ideálem toho, jak měla původně vypadat. Proto se snažil zachránit situaci a zanechat takový text, z kterého by vyplynul jeho opravdový úmysl, skutečný záměr. Z těchto důvodů pak vzniklo mnoho Františkových literárních děl, například *Způsob života pro sestry sv. Kláry*, *Poslední vůle pro sestry sv. Kláry*, *List ke všem věřícím* atd.⁶⁹

4.5.1. Vánoční vigilie – rok 1223

Na konci roku 1223 byl František zastižen v Grecciu, v poustevně kterou miloval, jelikož se nacházela mimo lidskou civilizaci, byla velice chudá a měl zde i svou oddělenou místnost. Na tomto místě ho napadla myšlenka, že právě Greccio je správný prostor pro splnění si jeho dlouhodobého snu. Vzhledem k jeho zhoršujícímu se zdravotnímu stavu měl již jen málo času a šancí na jeho uskutečnění.⁷⁰

Jeho tajným přáním bylo postavit v Grecciu betlém, protože se mu nikdy nesplnila jeho touha, strávit Vánoce v Betlémě, v místě kde se Ježíš skutečně narodil. František směl, s povolením od papeže, poprvé ve svém životě postavit betlém. Stalo se tak v noci z 24. na 25. prosince roku 1223. Aby mohli slavit narození Ježíše Krista dle Františkových představ, požádal Jana Velita, který mu poustevnu v jeskyni na hoře Greccio věnoval, zda by mu při tvorbě jesliček pomohl.⁷¹ Podařilo se jim vytvořit zcela neobvyklý, unikátní betlém, představovaný živými jesličkami. Jeskyni upravili dle vzoru betlémské stáje, do které umístili jesle vystlané slámou a obklopené oslem a volem. Při narození Páně bylo do jesliček umístěno chudé děcko, které představovalo Ježíše, a světec v té chvíli sloužil mši svatou, při které četl evangelium a kázal o malém Ježíškovi.⁷²

František během tohoto kázání dával za vzor Ježíšovu chudobu, která je dobrovolná, což demonstroval na ubohých podmínkách, do kterých se Kristus

⁶⁸ Kybal: 2006, s. 185.

⁶⁹ Tamtéž, s. 167.

⁷⁰ Wilhelm: 2009, s. 122.

⁷¹ Cardini: 1998, s. 184.

⁷² Kybal: 2006, s. 189.

narodil a ve kterých po celý svůj pozemský život žil. I v tomto směru lze vidět spojitost Svatého Františka s Ježíšem, oba trvali na naprosté chudobě.

4.6. Čtyřiceti denní půst a stigmata na La Verně

Jak je výše zmíněno, František měl již delší dobu zdravotní komplikace, které se neustále stupňovaly. Vzhledem k tomu, že od narození byl štíhlé postavy, nemohly mu jeho neustálé posty, které trvaly až několik desítek dní, prospívat. Jeho zdraví ovlivnil i nedostatek spánku, který byl zapříčiněn především několikahodinovými nočními modlitbami. Ani různá jiná sebezapření nebyla pro jeho nemocné tělo přínosem. Projevem bylo mnoho různých onemocnění, především pak krvácení, ke kterým se po návratu z misijních cest přidala ještě nemoc očí, která zapříčinila, že v poslední době svého života byl téměř slepý.

Františkův špatný zdravotní stav se podepsal i na jeho psychice, začal se vyhýbat kontaktu s lidmi a stranil se společnosti. Což vedlo k tomu, že se v létě roku 1224 vydal na horu La Verna společně se svými čtyřmi nejbližšími bratry (Lev, Angelo, Rufín a Maseo).⁷³ „*František na ni vystoupil 15. srpna 1224, na den Nanebevzetí Panny Marie, doprovázen bratry, a chtěl zde strávit čtyřicetidenní půst k počtě bytosti rovněž okřídlené, archanděla Michaela, kterému rytíř Orgando na svátek jeho zjevení před lety právě tuto horu zasvětil.*“⁷⁴ I zde upozorňuji na spojitost s Kristem. Vzorem mu byl Ježíšův post na poušti, který trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí, potom teprve vyhladověl (Mt 4,2). Zároveň podotýkám, že i číslo čtyřicet je velice symbolické, neboť Ježíš vystoupil na nebesa až čtyřicátý den po svém úmrtí.

František postil se s mimořádnou přísností a s velkou újmou na svém již tak slabém těle. Modlil se téměř nepřetržitě. Jinak tomu nebylo ani 14. září 1224, kdy se údajně Františkovi zjevil seraf.⁷⁵ „*Viděl, jak z nebes přilétá k němu serafín se šesti jasnými a ohnivými křídly – dvěma nad hlavou, dvěma na nohou a dvěma kolem těla – a tak blízko a rychle k němu se blíží, že bylo lze jasně*

⁷³ Wilhelm: 2009, s. 135.

⁷⁴ Cardini:1998, s. 198.

⁷⁵ Tamtéž, s. 199.

*poznati v něm obraz ukřižovaného člověka.*⁷⁶ Po tomto zjevení se na Františkově těle objevila stigmata. Na nohou a rukách našel znamení ve formě hřebíků, které měl propíchnuté skrze své dlaně a chodidla tak, jako to měl i ukřižovaný Ježíš. Stejně jako jemu se také Františkovi ukázalo na pravém boku zranění, které krvácelo. I když tyto rány byly pro světce cenné a byl pyšný na to, že patří mezi vyvolené Bohem, trpěl obrovskými bolestmi. Již dřívější zdravotní komplikace v kombinaci s již oslabeným tělem vedly k tomu, že se už nikdy nepostavil na vlastní nohy.⁷⁷

Po objevení stigmat zůstal František na hoře La Verně ještě několik dní, aby dokončil svůj čtyřicetidenní půst a poctil tak archanděla Michaela. Teprve potom se rozhodl vrátit se zpět do Porciunkuly. Sestupoval s pomocí osla, na kterém seděl, a bratrů, kteří ho museli vzhledem k jeho velkému bolestem doprovázet. I přes jeho špatný zdravotní stav dokázal během cesty kázat a legendy hovoří také o konání zázraků, při kterých uzdravoval nemocné lidi. Což byla další Františkova podobnost s Kristem. V Porciunkule byl pak přijat s otevřenou náručí a zůstal zde několik měsíců mezi svými bratry, aby se uzdravil a vyléčil bolestivá místa, která mu zůstala po stigmatěch.⁷⁸ Po rekonvalescenci se vydal opět, na jaře roku 1225, kázat. Projel téměř celou střední Itálii, přesněji řečeno oblast Umbrii, a navštívil mnoho měst. To ho však vyčerpávalo, rychle mu ubývaly síly a také nemoc očí se značně zhoršovala. Proto oslovil kardinál Hugolín Františka a nabídl mu pomoc od zkušených lékařů, kteří chtěli světce léčit. František přijal jeho nabídku a cestou do města Rieti, kde se v té době nacházel papežský dvůr, zastavil se ještě v San Damianu, aby navštívil svatou Kláru.⁷⁹ Hned po příchodu k abatysi, v dubnu roku 1225, se mu však nemoc očí zhoršila natolik, že byl donucen zůstat v San Damianu několik týdnů. Z toho důvodu musela být jeho cesta za kardinálem Hugolínem odložena. Strávil téměř dva měsíce v obydlí na zahradě svaté Kláry. *„František nazýval nemoc nikoliv trestem za hříchy, nýbrž, „sestrou“ a snášel ji nejen s trpělivostí, nýbrž i s láskou.*⁸⁰ Upozorňuji, že světec přebýval na zahradě svaté Kláry záměrně, aby se stranil nadměrnému kontaktu s Klárou a

⁷⁶ Kybal: 2006, s. 198.

⁷⁷ Tamtéž, s. 199.

⁷⁸ Tamtéž, s. 200.

⁷⁹ Cardini: 1998, s. 205.

⁸⁰ Kybal: 2006, s. 209.

sestrami jejího řádu. Využil samoty a především zlepšení nemoci k tomu, aby své zkušenosti předal ostatním a složil, přesněji řečeno nadiktoval, „Píseň bratra Slunce“ (Canticum fratris Solis, viz příloha). „*Nazývaná též „Píseň tvorstva“* (nebo také Chvalozpěv stvoření) *a považována za první básnické dílo italské literatury.*“⁸¹ Je to báseň oslavující měsíc, slunce, hvězdy, vítr, vodu, ale i život a svět. V ní chtěl František ukázat především svou lásku ke všemu stvořenému ve chvíli utrpení a bolesti. V tomto hymnu je oslavován také samotný Bůh, Všemohoucí, který věci které nás obklopují stvořil.⁸² Pro přesnost uvádím, že v San Damianu nebyla Píseň bratra Slunce stvořená celá. Další sloky byly přidávány postupně (viz níže v textu). V jedné se František věnoval smíření sporu lidové a šlechtické strany a druhá byla věnována smrti, kterou světec osobně nazýval sestrou.

Nelze opomenout, že po dokončení „Písně bratra Slunce, složil take dvě zpěvné náboženské básně pro sestry řádu svaté Kláry. V nichž jim radil a žádal je, aby žily v chudobě, lásce a poslušnosti a aby tak i umíraly.

V červenci 1225, po téměř dvou měsících strávených v San Damianu a po zlepšení jeho zdravotního stavu, vypravil se do Rietského údolí za kardinálem Hugolínem, který Františka i s lékaři očekával. Trachom mu v té době již způsoboval nepříjemné svědění a pálení očí, které bylo doprovázeno krvavými slzami.⁸³

Není známo, jak dlouho zůstal světec v Rieti, jisté však je, že po nějaké době přemístil se do poustevny Fonte Kolombo (Holubičí hora), kde byl ošetřen vyhlášeným očním lékařem, který musel nutně provést kauterizaci. Což obnášelo zásah žhavými tělesy na části obličeje (tváře, čelo, spánky), které měly vytáhnout zánět. Touto operací ale nedošlo ke zmírnění bolesti. Dalším pokusem o vyléčení bylo přiložení olejových obkladů na způsobené popáleniny. Ani to nepomohlo a naopak došlo ke zhoršení Františkova stavu.⁸⁴ I přesto, že výsledky byly špatné a nepřinášely úlevu, trval Kardinál Hugolín na další léčbě. Proto byl František postupně poslán do San Fabiana a do Sieny, v dubnu 1226, kde mu lékaři zkoušeli provést různá vyšetření a vyléčit ho. Opět marně.⁸⁵

⁸¹ Cardini: 1998, s. 210.

⁸² Tamtéž, s. 213.

⁸³ Tamtéž, s. 217.

⁸⁴ Kybal: 2006, s. 216.

⁸⁵ Cardini: 1998, s. 219.

4.7. Návrat do Assisi, testament a Františkovo úmrtí

Světec vzhledem k opakovanému neúspěchu při léčbě tušil, že se blíží jeho smrt. „*Nadiktoval proto jakousi kartičkou duchovní závěť, později známou pod jménem „malá závěť ze Sieny“.*“⁸⁶ Tu zapsal přivolaný kněz Benedikt a k ní pak byly připisovány další pasáže. František toužil vrátit se do Assisi a Porciunkule, proto poslal pro bratry, kteří ho ze Sieny dopravili do jeho mateřského kláštera. S nimi se dostavil i generál řádu, bratr Eliáš, který během cesty a po zbytek Františkova života zaznamenával jeho závěť.⁸⁷

Vzhledem k putování a dlouhému času strávenému na cestách se opět zhoršil Františkův zdravotní stav. K nemoci očí se přidávaly i další choroby, například hydrospie neboli vodnatelnost, která způsobila otoky různých částí jeho těla a znesnadnila mu jakýkoliv pohyb. Procesí tak bylo nuceno během cesty zastavit a zůstat na několik dnů v poustevně zvané Celle u města Cortony. Tam nadiktoval bratru Eliášovi další část testamentu.⁸⁸

František měl však obavy z toho, že nezemře v Assisi, tak jak si přál. Z tohoto důvodu se výprava vydala rychle dál směrem do jeho rodné země a ještě téhož večera došla do cíle.

Světec byl přenesen do biskupství, kde načerpal nových sil a zůstal v něm několik měsíců. V té době začal znovu přijímat návštěvy a usmířoval stranu světskou a duchovní (starostu a biskupa města Assisi) jako již dříve. Tentokrát proběhlo usmíření formou básně, bez pomoci kázání, kterou složil a tu připojil ke své Písni bratra slunce jako další novou sloku (viz příloha).⁸⁹ V posledních chvílích svého života chtěl být vzorem bratrstvu, přemýšlel neustále nad řádem Menších bratří a tyto myšlenky pak diktoval do své závěti, která byla určena jeho druhům. „*Závěť Františkova je dosti dlouhá, obsahujíc vzácná napomenutí a opakujíc důležitá ustanovení řehole řádové.*“⁹⁰ Tímto testamentem snažil se František povzbudit a motivovat bratry, aby dodržovali to, co slíbili v řeholi - slib chudoby, čistoty a poslušnosti, a upozorňoval je na to,

⁸⁶ Tamtéž, s. 219.

⁸⁷ Kybal: 2006, s. 223.

⁸⁸ Tamtéž, s. 224.

⁸⁹ Tamtéž, s. 225.

⁹⁰ Tamtéž, s. 234.

čeho se mají vyvarovat. Touto závětí řekl František vše, co chtěl říct, nejen o řeholi a řádu, ale i o svém životě.

Františkův zdravotní stav se stále zhoršoval a tělesné síly ubývaly. Byly dny, kdy se světec cítil lépe a naopak byly i dny, při kterých měl bolesti. V takových dnech nechal si od spolubratrů zpívat Píseň bratra slunce a někdy i on sám si s nimi zazpíval.

Po dlouhé době navštívil Františka lékař, který mu stanovil diagnózu, že jeho nemoc je nevléčitelná a do měsíce zemře. Františka toto zjištění nevyděsilo a ani nepřekvapilo, opět svolal své druhy, aby si společně zazpívali Píseň bratra slunce. V té chvíli, kdy bratři skončili se zpěvem, František pokračoval dál, improvizoval a složil tak další novou sloku – pozdrav sestře smrti (viz příloha).⁹¹

Lékařův verdikt se potvrdil, světec se po několika dnech již nemohl hýbat a bolest pro něj nebyla dále únosná. Proto ujali se bratři Františka a přenesli ho z biskupství do Porciunkule, tak jak si to přál. Na cestě z města je světec požádal, aby zastavili. Ač byl již slepý, otočil se naposledy ke svému rodnému Assisi a požehnal mu: „*Požehnané buď od Boha, město svaté! Kéž mnohé duše jsou spaseny tebou a mnozí služebníci boží bydlí ve hradbách tvých a mnozí tebou jsou vyvoleni pro království života věčného!*“⁹²

Ač byl František již velice slabý, nařídil, aby ho druhové svlékli a nahého ho položili přímo na zem. Jeho záměrem bylo symbolicky ukázat na chudobu, se kterou se Kristus narodil – obnažený a na zemi ve chlévě, a stejně tak s ní chtěl František zemřít. Zároveň tak ukazoval na analogii mezi nimi, vzhledem k tomu, že měl před svou smrtí na těle rány stejné jako ukřižovaný Ježíš.⁹³ Dle knihy Franca Cardini se tento akt odehrál 3. října roku 1226, v den Františkova úmrtí (str. 224). Zdroje se však v datech liší. V knize Vlastimila Kybala došlo k tomuto jednání již ve čtvrtek 1. října roku 1226 (str. 243). Následující den, pátek 2. října, ještě proběhlo zpívání Písně bratra slunce a čtení žalmů. V sobotu 3. října roku 1226 nechal si František přečíst evangelium sv. Jana a byl posypán popelem jako předzvěst brzkého příchodu smrti. Stačil ještě požehnat všem shromážděným druhům, kteří okolo něho stáli a plakali, pak

⁹¹ Tamtéž, s. 240.

⁹² Kybal: 2006, s. 240.

⁹³ Cardini: 1998, s. 224.

deklamoval několik žalmů a usnul na věky. Stalo se tak večer, když bylo již šero a za chvíli měla začít neděle. Poté co František zemřel, došlo k moha zázrakům. Někteří viděli, jak světčova duše opouští tělo a vzlétá směrem k nebi. Někdo naopak tvrdil, že v tu chvíli slétlo se hejno skřivánku, kteří se s ním přišli rozloučit.⁹⁴

4.7.1. Smrt Františkova a následující události

Zpráva o Františkově smrti se roznesla velice rychle. Bratr Eliáš, generální vikář řádu, měl povinnost ji předložit celému bratrstvu, a mnoho lidí tak přišlo uctít světčovu památku. Hned druhý den, v neděli 4. října 1226, bylo jeho tělo slavnostně přeneseno zpět do Assisi, kde bylo pohřbeno v bazilice svatého Jiří.⁹⁵

Vztah Kláry a Františka byl opravdu mimořádný, působivý, naplněný božskou láskou, a jejich souznění nebylo snadné vylíčit (viz níže, kapitola 6. II. řeholní větve – klarisky). Klára byla Františkovi až do jeho smrti velice oddaná, modlila se za něho a pečovala o něj s nesmírnou láskou. „*Před smrtí Františkovou roku 1226 chtěla ještě jednou vidět jeho drahou tvář; František však jí vzkázal, že je to nemožno, ale že ji sám navštíví a potěší před její vlastní smrtí.*“⁹⁶ Tato zpráva však nezabránila Kláře v tom, aby si nevyžádala a neprosadila zastávku při přenosu Františkova mrtvého těla v kostele San Damianu. Bratři, kteří světčovo tělo přenášeli z Porciunkuli do Assisi, vyšli vstříc Klářině prosbě a umožnili jí poslední kontakt s Františkovým tělem.⁹⁷

„*Již za necelé dva roky po jeho smrti jej 16. 7. 1228 papež Řehoř IX. prohlásil za svatého. Do baziliky postavené ke cti sv. Františka v r. 1230 ukryl bratr Eliáš jeho ostatky bez zveřejnění místa, z obav před zloději. V podzemní kryptě byly objeveny až roku 1818.*“⁹⁸

⁹⁴ Kybal: 2006, s. 243.

⁹⁵ Srovnej Dilong: 2011, s. 23., <http://www.mbssfrplzen.estranky.cz/clanky/hagiografie/4.-10.-svaty-otec-frantisek-serafinsky--zakladatel-tri-radu.html/>

⁹⁶ Kybal: 2006, s. 61.

⁹⁷ Tamtéž, s. 61.

⁹⁸ <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/nejchudsi-a-nejstastnejsi-sv-frantisek-z-assisi/>

5. I. ŘEHOLNÍ ŘÁD - FRANTIŠKÁNI

5.1. vznik „žebrového“ řádu - mužského řádu františkánů

Jak jsem již výše zmínila, Františkova řehole byla přijata samotným papežem. Dosáhl jejího potvrzení, měl svolení ke kázání a také u lidí vzrostla důvěra vůči Františkovi a jeho učedníkům. O to víc bylo zájemců, kteří se k Františkovi chtěli přidat. Vzhledem k prostoru v obydlí (v Rivo Torte), ve kterém žili a do kterého se jen stěží oni sami vešli (bylo jich 12), nechtěl František prozatím žádného dalšího bratra přijmout. Udělal jedinou jednu výjimku a to v případě kněze Silvestra, který se tak stal prvním páterem ve františkánském řádu. Do té doby kněz v bratrstvu chyběl.⁹⁹

Jak jsem uvedla již v předcházejícím textu, František neměl práva ke kázání „dogmatickému“, nýbrž jen ke kázání „morálnímu“. Kázal přesvědčivě, avšak přísně a statečně oproti ostatním kazatelům, nedělal rozdíly mezi lidmi a všem stejně kázal pokoj, zvěstoval království boží a učil spasení. Stal se z něj oblíbený kazatel mezi lidmi a ti ho nazývali „světec boží“.¹⁰⁰

Tím jak František získával zkušeností a nové poznatky, došel k závěru, že je třeba napsat skutečnou řeholi, a tak byla roku 1210 (zač. 1211) sepsána opravdová řehole františkánská. Z těchto dokumentů je považován za nejpozoruhodnější bod doporučení pokory, chudoby, sebezapírání a příjemného soužití.¹⁰¹ Což znamenalo, že jeho učedníci nesměli nic mít a být dokonale chudí, tak aby byli v bezpečí a nebyli ničím zatíženi. Zároveň měli umět manuálně pracovat, být trpěliví a potlačovat světské potřeby, aby naplnili sebezposvěcování. Důležité bylo, aby se všemi okolo žili v míru a pokoji.

Takto zněly první, úplně původní, myšlenky minoritského řádu. Toto životní úsilí starofrantiškánů bylo symbolizováno na dvouramenném svícnu stojícím vždy na oltáři. Na jedné straně stála naprostá chudoba a druhá strana představovala pokání a mír. Za nutné považují zdůvodnit naprostou chudobu, kterou se člověk dle Františka nejen zalíbí Bohu, ale zároveň mu přináší očistění (těla i ducha), bezstarostnost a samozřejmě také bezpečnost. Naprostá

⁹⁹ Wilhelm: 2009, s. 56.

¹⁰⁰ Kybal: 2006, s. 32.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 34.

chudoba a s ní spojený kontakt s přírodou umožňují svobodu. Když člověk nemá hmotné bohatství, má vše mnohem více vyobrazeno v Bohu. Mír, který stojí na druhé straně svícnu, je sociální, je to mír vzájemný jak mezi bratry, tak mezi lidmi všeobecně. Působí nejen láskou, ale i vzájemnou pomocí a udává tak směr morálce lidské společnosti.¹⁰²

Svým kázáním a působením, dokázal smířit i politické strany. V roce 1210 smířil v Assisi aristokratickou stranu nazývanou majores a lidovou stranu pojmenovanou minores. Se samozřejmostí se František postavil na stranu chudých, prosadil pro ně určitá práva a obě strany slíbily, že budou dodržovat určitá pravidla. Je známo, že takto učinil například i v Perugii, Sienně, atd.¹⁰³

5.2. bratři řeholního řádu a jejich život

Jak již bylo řečeno výše, bratrů bylo v té době 12 a místo kde přebývali (tj. obydlí v Rivo Torte) jim bylo natolik těsné, že další bratři nemohli být přijati. Proto vytvořili si nedaleko porciunkulového kostela tzv. františkánské „luogo“ (viz výše v textu) a zároveň požádali benediktýny o kostel poblíž jejich obydlí, kde by mohli každý den vykonávat jejich modlitby. Po delším jednání jim byl kostel darován a tak františkáni získali své sídlo. Teprve v té chvíli, kdy řád získal bohatství, bylo proměněno „luogo“ v „convento“ (conventus) neboli klášter, a podle toho i františkáni volnější observance byli později nazýváni „konventuály“ na rozdíl od „spirituálů“ (duchovních) přísné observance.¹⁰⁴

Františkova výchova učedníků spočívala především v jeho osobním příkladu a nedělal mezi nimi nikdy rozdíl, ač bylo bratrstvo tvořeno lidmi různého původu a odlišné povahy. Vychovával své bratry k tomu, aby ho následovali v činech. Dával jim různá doporučení, varoval je, upozorňoval a domlouval jim v tom smyslu, aby směřovali k ideálu křesťanské dokonalosti. Pro své následovníky představoval ideál dokonalosti. Tak jak jsem již výše zmínila u samotného Františka i u nich platila naprostá chudoba, dobrovolné oproštění a sebekázeň. Radil jim, aby se ponižovali stejně tak, jako to činil on. Byl velmi přísný a nic nenechával jen tak bez potrestání. Učil je ctnostnému životu a

¹⁰² Kybal: 2006, s. 34.

¹⁰³ Tamtéž, s. 36.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 39.

tomu, aby byli „lepšími“. Důležitá pro něj byla i pracovitost jeho učedníků, do které mimo jiné zahrnoval žebrání almužny, jenž byla považována za prostředek sebekázně.¹⁰⁵

Tato poslušnost učedníků, kterou František vyžadoval, neměla být nařízená nebo předepsaná, ale naopak spontánní, vroucí, chtěná a od srdce. S čímž samozřejmě souvisí i tzv. „dokonalá radost“, která je popisována jako *„dar přemáhati sebe sama dobrovolně z lásky ke Kristu snášeti muka, křivdy, pohany a ústrky...“*¹⁰⁶ S ní je pak spojena i odměna ve formě modlitby a slučování se s Bohem. Modlili se odříkáváním „Otče náš“ a k tomu je František naučil i jednoduchou modlitbu, kterou později přenechal františkánskému řádu ve své „Závěti“. Tato modlitba zní následovně.

*„Modlíme se k Tobě, Pane Ježíši Kriste, zde i ve všech kostelích Tvých, které jsou na celém světě a blahorečíme Tobě, protože svatým křížem svým vykoupil jsi svět.“*¹⁰⁷

Díky modlitbám a zálibení v nich se dále bratři rozdělovali na dvě skupiny. První byla ta, která se orientovala především na modlitby, kontempace a rozhovory s Bohem. Tito bratři vedli asketický život, ve kterém se většinu času nacházeli v kontemplaci. Oproti tomu se druhá skupina bratrů raději věnovala lidem, vedla chudý život plný pokory a odříkání. Takto se rozvíjel Františkův řád a jeho družina se rychle zvětšovala.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Srovnej Kybal: 2006, s. 45., Wilhelm: 2009, s. 50.

¹⁰⁶ Kybal: 2006, s. 49.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 50.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 51.

6. II. ŘEHOLNÍ ŘÁD - KLARISKY

6.1. vznik ženského řádu klarisek - řád „chudých paní“

II. řeholní řád, řád klarisek, založil František zásluhou Kláry, která přišla do jeho života ve chvíli, kdy již uvažoval nad založením řádu, který by patřil pouze ženám. Ona pro něj byla impulsem a tím správným motivem ke vzniku řádu, jelikož poslouchala jeho kázání, obdivovala Františkův život, chtěla se stát členem družiny a jít v jeho šlépějích.

Klára, byla z bohaté šlechtické rodiny, pocházela z Assisi a stejně jako u Františka nebyl její odchod z domova bez komplikací. Proto tajně utekla z domova o Květné neděli, 19. března roku 1212, aby změnila svůj život.¹⁰⁹ Jako důkaz toho, že její přesvědčení je definitivní, že je ochotná nastoupit do řádu a dodržovat jeho řeholi, ostříhal jí František dlouhé světlé vlasy nakrátko a daroval jí kající roucho popelavé barvy. Klářino roucho převázal drsným provazem a hlavu s krátkými vlasy jí překryl hustým závojem. Ihned na to, ještě v tu noc, složila Klára tři řádové sliby a uznala Františka za svého představeného. Prozatím zůstala schována v klášteře řádu panen sv. Benedikta, ale i přesto byla již druhý den odhalena. Otec si pro ni přišel do benediktinského kláštera a chtěl ji odvést zpět domů, Klára se však vrhla k oltáři a zarytě trvala na tom, že už od Krista neodejde. Otec odešel bez úspěchu, ale ještě mnohokrát zkusil dceru donutit k návratu domů. Nicméně vždy se vracel s nepořízenou. Takto byl roku 1212 vytvořen Františkův nový druhý řeholní řád, tzv. ženský řád klarisek, a do jeho řádu byla přijata první žena.¹¹⁰

Nutno však také zmínit, že Klára milovala Františka a František naopak miloval Kláru, není však možné si tento vztah vykládat jinak než jen jako pouhé soucítění a soužití dvou andělských duší.¹¹¹ Pravděpodobně byla Klára okouzlena jeho životem a jeho svatostí, než-li Františkovým zjevem. Byl o 12let starší a nebyl příliš vzhledný, ale i přesto byl jejich vzájemný vztah oddaný a vroucí.

¹⁰⁹ Kybal: 2006, s. 53.

¹¹⁰ Wilhelm: 2009, s. 89.

¹¹¹ Kybal: 2006, s. 52.

6.2. sestry řeholního řádu

Osmnáctiletá Klára byla nazývána „*nehodnou služebnicí Kristovou a bylinkou blahoslaveného otce Františka*“¹¹² a jak už jsem výše zmínila, ještě několikrát se potýkala s přetrvávajícími útoky jejího otce. Jeho snaha byla o to větší, když se k útěku z domova odhodlala i Klára s sestrou Anežkou, které v té době bylo pouhých čtrnáct let. Ani násilím nebylo možné Anežku odvést, jelikož se urputně bránila a otec opět musel odejít sám. Obě sestry zůstaly v klášteře a později k nim přibyla i jejich třetí sestra, Beatrice. Po otcově smrti se k nim přidala i jejich matka, paní Hortulana.¹¹³

Vzhledem k tomu, že se našlo mnoho dívek a žen, které chtěly vstoupit do řádu a přidat se k nim, chtěly se vzdát všech požitků a žádaly o přijetí, musel František obstarat větší bydlení pro všechny sestry. A stejně tak, jako získal kostel v Porciunkule pro svůj první řád, zažádal znova u benediktinů, zda by mu nedarovali kostel i pro jeho druhý řád. Jeho prosba byla schválena a tak pro svou ženskou větev získal kostel sv. Damiána.¹¹⁴

František a jeho učedníci se starali o ně i o jejich dům. Sestry nikdy neměly ničeho nedostatek, měly však stanovená určitá pravidla, která musely striktně dodržovat, ta se nazývala „*řád života*“ (*Forma vivendi, též formula vitae*). Tak měly určené i pobožnosti, které bylo nutno konat a zároveň s nimi byly poučeny o tom, jak mají správně sloužit Kristovi. Velmi důležitý byl i slib naprosté chudoby.¹¹⁵ František jim též přislíbil, že bude „*stále poskytovat pomoc a radu svou i svých bratří*“¹¹⁶ Pomocí bylo myšleno především hmotné zajištění, jelikož sestry neměly dovoleno žebrať a naopak se měly starat o čistotu kostela, o nemocné a věnovat se modlitbám. Radou pak byla míněna duchovní péče, kterou zaopatřovali bratři, tzv. „*horlivci chudých dam*“¹¹⁷, kteří s nimi bydleli v kostele sv. Damiána.

Do roku 1215 byl jedinou hlavou těchto dvou řádů František a klarisky dodržovaly převážně stejných pravidel jako bratři. V roce 1215 se Klára stala

¹¹² Kybal: 2006, s. 54.

¹¹³ Tamtéž, s. 54.

¹¹⁴ Dilong: 2011, s. 69.

¹¹⁵ Srovnej Wilhelm: 2009, s. 90, Kybal: 2006, s. 55.

¹¹⁶ Kybal: 2006, s. 55.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 55.

první nejvyšší představenou řádu „*chudých dam*“ a získala titul abatyše kostela sv. Damiána. Za to jí však František zařídil u papeže mimořádnou výsadu, tzv. „*výsadu chudoby*“ (privilegius paupertatis), aby zůstal kostel sv. Damiána i nadále „*opevněnou věží nejvyšší chudoby*“ stejně tak jako na začátku.¹¹⁸

Ač měly Klarisky výše zmiňovanou výsadu, i přesto dokázal kardinál Hugolín přesvědčit papeže Honoriova III.¹¹⁹ k tomu, že mu dal možnost manipulovat s pozemky řádu a nakládat s nimi dle jeho rozhodnutí. Jmenoval ho protektorem a od toho roku (roku 1218) se stal duchovním otcem všech františkánských větví. Tak došlo k tomu, že Klariskám věnoval organizaci dle benediktinského řádu a formuloval pro ně pravidla o postech a mlčení, která měly dodržovat. Později se tento kardinál stal papežem Řehořem IX. a v roce 1228 se snažil o to, aby Klára upustila od slibu chudoby. Byla však silná a on nedokázal její přesvědčení zlomit.¹²⁰

*„Řehole svaté Kláry byla schválena až papežem Inocencem IV. v roce 1253, několik měsíců před smrtí světice, v době, kdy františkáni již byli opravdový řád, a tedy i Klářiny sestry klarisky jako takové musely mít svou řeholi.“*¹²¹ Klára chtěla, aby řehole byla z podstatné části vytvořena z původních rysů, tj. život v pokání, modlitba, práce a též meditace nad evangeliem.

Klára žila v kostele sv. Damiána až do své smrti, tj. do 11. srpna 1253, a o dva roky později, roku 1255, byla kanonizována papežem Alexandrem IV.¹²²

¹¹⁸ Kybal: 2006, s. 56.

¹¹⁹ Roku 1216 zemřel papež Inocent a novým papežem byl zvolen Honórius III., u kterého František později vytvořil základ řádu .

¹²⁰ Kybal: 2006, s. 56.

¹²¹ Cardini: 1998, s. 128.

¹²² Short: 2003, s. 28.

7. III. ŘEHOLNÍ ŘÁD - "BRATŘI ČINÍCÍ POKÁNÍ"

7.1. vznik dnes nazývaného Světského františkánského řádu (též pojmenovaný terciářský řád)

V roce 1221, jak již bylo uvedeno (kapitola 4.5. Sepsání nové řehole, založení III. řádu), došlo k rozšíření řehole o třetí řád. František nad založením tohoto řádu začal uvažovat již okolo roku 1212, kdy v městě Cannary kázal s takovým nadšením, že ho chtěli následovat všichni lidé. To však světec nepovolil, naopak jim slíbil jiné náhradní řešení, které jim také pomůže ke spasení duše.¹²³

V létě roku 1221 byl díky spolupráci Františka a kardinála Hugolína navrhnout koncept (Memoriale propositi), který měl 12 kapitol a po schválení papežem Honoriem III., 16. prosince téhož roku, byl považován za první řeholi Řádu kajících bratrů. Později, v roce 1228, byl text upraven na konečných 13 článků.¹²⁴

Tento řád byl vytvořen pro lidi, muže i ženy (oproti I. a II. řádu), kterým byl František velkým vzorem a pro které představoval životní ideál. Byl určen farníkům, kteří se chtěli podrobit požadovaným slibům řádu a nezáleželo na jejich stavu, manželském či svobodném, ani povolání. Měli dovoleno bydlet dále ve svých obydlích, žít běžným způsobem života a být nadále sociálně aktivní.

„Do řádu mohl vstoupit a mít podíl na jeho duchovních a časných dobrech každý katolík. K přijetí František stanovil čtyři podmínky:

- *povinnost vrátit všechen nespravedlivě nabytý majetek;*
- *bez odkladu se veřejně usmířit s nepřáteli;*
- *odhodlání k věrnému zachování Božích a církevních přikázání i řeholních předpisů;*
- *svolení manžela, manželky (závazné pro osoby žijící v manželství).*

¹²³ Kybal: 2006, s. 66.

¹²⁴ Tamtéž, s. 136.

*Každý nový člen byl upozorněn na to, že případné porušení nějakého řeholního předpisu není považováno za těžký hřích. Na první místě nestála bázeň před věčnými tresty, ale dobrá vůle a láska.*¹²⁵

Prvními členy třetího řádu byly manželé Lucchesio a Bonadonna, kterým František řeholi svěřil, poskytl jim informace ohledně života, který mají vést a pověřil je úkolem šířit řád.¹²⁶ Mnoho lidí oslovil tento terciářský řád a tak se rychle rozšiřoval do okolí a následovně pak téměř do celého světa. *„Podobně jako člověk lne krevním poutem k rodině, domácí púdou k lidem a svatým křtem k církvi, tak si tehdy každý přál mít svůj podíl v nově vzniklém řádu, který jim sliboval milosti a výsady klášterního života, třebaže žili ve světě ve svých domovech.*¹²⁷

¹²⁵ Wilhelm: 2009, s. 117.

¹²⁶ Tamtéž, s. 116.

¹²⁷ Tamtéž, s. 116.

8. AKTUÁLNÍ PODOBA

8.1. Řády a jejich rozdělení

Františkáni jsou katolíci, kteří žijí evangelní život podle vzoru sv. Františka z Assisi, jinak řečeno žijí řeholní život žebravého řádu. Stěžejní je pro ně řehole vytvořená skrze Františka samotným Bohem a krátká modlitba „Otče náš“, která vznikla již za Ježíše Krista.

Františkáni se rozdělují na tři řády. Prvním je mužský řád Menších bratrů (*fratres minores*), kteří žijí v kláštorech a musí složit věčný slib. Podle rozdílů, v důrazu na určité prvky spirituality, je tento řád dále rozčleněn na tři větve:

1. větev: Menší bratři konventuálové (minorité, OFM Conv) – ti nosí černý (někde také šedý) hábit s kapucí;
2. větev: Menší bratři observanti nebo také „*bratři leoninské unie*“ (OFM) – oblečení do hnědého hábitu s odnímatelnou kapucí;
3. větev: Menší bratři kapucíni (OFM Cap) – mají hnědý hábit se špičatou dlouhou kapucí přišitou nastálo; nejmladší větev františkánů se vyznačuje především snahou o přísné zachování řehole.¹²⁸

Bratři prvního řádu žijí činně - kontemplativní život v bratrské komunitě, ve které jsou si vzájemně rovni. Všichni zaujmají vůči církvi i společnosti postavení pokorných a prostých služebníků, přesně tak jak to učil sv. František.¹²⁹

Druhý řád patří pouze ženám a vznikl v roce 1212, kdy ho sv. František založil na popud sv. Kláry. Ta byla první sestrou řádu „chudých paní“ a po ní byl pojmenován „Klarisky“. I tento řád se začal rychle rozrůstat, když přicházely další sestry, které chtěly žít v chudobě. Klarisky vedou stejný kontemplativní život jako bratři františkáni, Boha chválí svou ruční prací a modlí se za své bratry františkány. První českou klariskou byla sv. Anežka česká. Dnes existují dvě větve řádu „chudých sester“. První větví jsou klarisky a druhou klarisky – kapucínky.¹³⁰

¹²⁸ Short: 2003, s. 13.

¹²⁹ http://www.farnost-brandys.cz/sites/farnost-brandys.cz/files/07-2008_0.pdf

¹³⁰ http://www.farnost-brandys.cz/sites/farnost-brandys.cz/files/07-2008_0.pdf

Třetí řád původně nazývaný “Bratři činící pokání“, v dnešní době používáno spíše pojmenování Světský františkánský řád nebo Sekulární františkánský řád, byl vytvořen pro světské bratry františkány. Do řádu byli přijímáni lidé, muži i ženy, různých profesí a všech stavů.¹³¹ Podle posledního sčítání má Sekulární františkánský řád ve světě přibližně 435 000 profesních členů.¹³²

V knize *Chudoba a radost – Františkánská tradice*, kterou napsal William J. Short je uveden i čtvrtý řád. Na počátku devatenáctého století vznikl také takzvaný „Čtvrtý řád“ intelektuálů a Františkových obdivovatelů, z nichž mnozí přispěli k novým důležitým objevům uvnitř františkánské tradice (např. Paul Sabatier).¹³³

8.2. Františkánství v Českých zemích

Františkáni přišli do Čech ještě za života svatého Františka okolo roku 1225 a jejich prvním sídlem byl klášter sv. Jakuba v Praze.¹³⁴ S bratry Menšího řádu dorazily také sestry klarisky a zajisté nechyběli ani terciáři. Řád se v českých zemích šířil velice rychle. „Zcela zásadní vliv na rozšíření přísné observance (observanti je jiné označení pro františkány) v českých zemích měl sv. Jan Kapistrán, který byl roku 1451 vyslán papežem do Čech jako misionář s cílem pokusit se obrátit husity.“¹³⁵ Reakce na františkány byla vcelku přívětivá a nadchli i Anežku Přemyslovnu, dceru českého krále. Anežka zasvětila Františkovu ideálu celý život a později získala pověst světice. Pro zajímavost uvádím také to, že roku 1874 byla prohlášena za blahoslavenou a v roce 1989 byla svatořečena. Přibližně v roce 1239 byly vytvořeny česko-polské provincie a tato situace přetrvávala až do roku 1517, kdy se čeští minorité osamostatnili.¹³⁶ O několik let později, byla česká provincie dále rozdělena na tři větve – českou, moravskou a slezskou.

¹³¹ http://www.farnost-brandys.cz/sites/farnost-brandys.cz/files/07-2008_0.pdf

¹³² <http://www.ofm.cz/frantiskansky-rad/sekularni-rad>

¹³³ Short: 2003, s. 14.

¹³⁴ Budilová: 2011, s. 11.

¹³⁵ Encyklopedie s. 253

¹³⁶ Budilová: 2011, s. 12.

16. století nebylo příliš vlídné pro církve a nebylo tedy šťastné ani pro Františkův řád. V té době rostly nepokoje v Německu (Lutherovy reformace), které se promítly i na naši zem. Neklid a výtržnosti se odráží i v náboženství, což znamená, že lidé opouštějí kostely a obávají se situace. V druhé polovině 16. století zůstalo v české provincii, ve zbylých čtyřech kláštorech (Plzeň, Jindřichův Hradec, Znojmo a Bechyně), jen sedmáct Františkových druhů. Plzeňský klášter představoval v této době významné centrum české provincie, která byla již téměř na konci své existence (viz níže kapitola 7.4.1. Františkáni v Plzni - „Domeček“).¹³⁷

Teprve v 17. století přišlo jakési znovuzkříšení a centrum české provincie bylo přemístěno do Prahy. Díky breve „Debitum pastoralis officii“ ze dne 11. 8. 1662, kterým papež Alexander VII. potvrdil prohlášení generálního představeného františkánů (vydané již 10. 12. 1660), byla česká provincie definitivně prohlášena za zreformovanou. Roku 1667 měla tato františkánská provincie již 30 klášterů a přes 500 řeholníků. V tomtéž roce byla zasvěcena sv. Václavu. Největší rozkvět však přišel teprve ve 20. letech 18. století, kdy se počet řeholníků zvýšil na 1000 a na nějaký čas bylo dokonce omezeno přijímání nových členů.¹³⁸

Poté česká provincie zažila hned dvě tragédie. První katastrofou bylo odtržení části Slezska (polské Slezsko) od zemí Koruny české pruským králem Bedřichem II. během války s Marií Terezií. Druhou pohromou pak bylo zrušení českých klášterů Josefem II., představitelem tzv. osvícenského absolutismu.¹³⁹

„Po smrti Josefa II. bylo záhy patrné, že císařské reformy zavínily všeobecný úpadek řeholí, který nebyl ani společností ku prospěchu. Byl odvolán zákaz přijímat novice a r. 1812 zřízeny františkánské noviciáty (Praha, Plzeň, Moravská Třebová, Kadaň).“¹⁴⁰

Přežitky po Josefu II., které narušovaly život řádu, byly odstraněny v roce 1884. V té době byl na místo františkánského provinciála jmenován P. Kazimír Adámek, kterému bylo přímo z Říma určeno, aby v kláštorech vykonal nutné reformy.¹⁴¹

¹³⁷ Houška: 1996, s. 19.

¹³⁸ Buben: 2006, s. 257.

¹³⁹ Houška: 1996, s. 25.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 25.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 26.

15. května 1897 vydal Lev XIII., terciář na papežské trůně, bullu „*Felicitate quadam*“, kterou stanovil sjednocení observantů, reformátů, rekolettů i alkantarských bratří tak, aby měli společnou řeholi, jednoho generálního ministra, jednotné konstituce, jednotné zřízení provincií i konventů a také společné superiory. Dokonce byla zastavena i rozdílnost v oděvech a hnědá barva byla určena pro všechny hábity. Výsledkem byl i jednotný název řádu: „*Ordo fratrum minérum*“ (OFM).¹⁴²

1. října 1938 zanikla Československá republika a Sudety byly připojeny k Hitlerovu Německu, což mělo velký vliv také na českou františkánskou provincii. Od ní bylo odděleno 6 konventů, které tvořily Sudetský komisariát.¹⁴³

Roku 1945, po skončení druhé světové války, obnově Československa a po odsunu Němců, byla česká provincie přiměna k obsazení bývalých sudetských klášterů českými řeholníky.¹⁴⁴

*„V noci ze 1. na 14. dubna 1950 byly mezi mnoha jinými přepadeny komunistickou policií i františkánské kláštery v Čechách a na Moravě. Představení byli odvezeni do klášterů a zde internováni v podmínkách zcela shodných s vězeňskými. Mnozí z internovaných byli později odsouzeni, novicové propuštěni domů, ale o něco později všichni věkově mladší řeholníci odvedeni na vojnu k pověstným Pomocným technickým praporům (PTP)“*¹⁴⁵

Amnestii uvězněným přinesl až květen 1960 a provincie přetrvala toto období jen díky bratrům, kteří se rozmístili na různé farnosti a byli stále ve styku. V této době byla zaznamenána i první zmínka o vytvoření malých komunit (tzv. „domečků“). Teprve po listopadu 1989 začala česká provincie znovu svobodně žít.¹⁴⁶

8.2.1. Františkáni v Plzni

Příchod františkánů do Plzně byl zaznamenán již ve 13. století. Poté, co papež Inocenc III. v roce 2010 ústně schválil (viz výše, kapitola...) Františkovu řeholi, která se začal rychle šířit do ostatních zemí Evropy. Což znamenalo, že

¹⁴² Houška: 1996, s. 26.

¹⁴³ Houška: 1996, s. 27.

¹⁴⁴ Houška: 1996, s. 28.

¹⁴⁵ Houška: 1996, s. 28.

¹⁴⁶ Houška: 1996, s. 30.

se františkáni brzy dostali i do Čech, přesněji řečeno do Prahy, a poté i do Plzně, která byla založena roku 1235 (upozorňuji, že se jednalo o „Novou Plzeň“, první informace o Plzni jsou známy již z roku 976). V té době, kdy se královské město Plzeň zakládalo, byly postaveny i františkánské a také dominikánské kláštery. S největší pravděpodobností se konventuálové – minorité usadili v Plzni v roce 1293. Přesné informace o nich, jejich konventu a kostele Nanebevzetí Panny Marie nejsou známy.¹⁴⁷

V listopadu roku 1419 vpadl do Plzně Jan Žižka, který měl v úmyslu vytvořit z města další centrum husitského hnutí. Kláštery byly zničeny a řeholníci byli vyhnáni. O rok později, v roce 1420, opustil Žižka město a vydal se směrem na Tábor. Plzeň se hned poté stala baštou katolicismu. Přestože husité z města odešli, snažili se ještě čtyřikrát Plzeň dobýt, ale to se jim již nikdy nepodařilo. Poslední obléhání města bylo v roce 1433.¹⁴⁸

„V řádu existovaly dva směry. Jeden – zachovávající původní přísnost chudoby (observanti) – a druhý, který si volně vykládal regule řádu a připouštěl majetek, ovšem pro celý konvent (konventuálové). Papež Pius II. nařídil 13. února 1460, aby plzeňský klášter minoritů byl odevzdán observantům, tj. františkánům, jak se za to přimlouval český král Jiří z Poděbrad i město Plzeň.“¹⁴⁹

Poté začaly opravy a různé stavební úpravy kláštera, které probíhaly až do roku 1618. Mezi tím se Plzeň stala hlavním městem a to od roku 1599 až do roku 1600. V té době byla Praha infikována morovou nákazou a proto ji český král, císař Rudolf II., opustil a usídlil se v Plzni.¹⁵⁰

Příchod třicetileté války (květen 1618) a povstání proti Habsburkům přineslo tragédii i pro Plzeň, která byla i nadále věrna císaři. Z toho důvodu byla Plzeň obléhána a 21. 11. 1618 dobyta generálem Arnoštem Mansfeldem. Město bylo okupováno více než dva roky, vojáci odešli až na začátku dubna roku 1621, kdy začaly opravy na opět poškozeném klášteře.¹⁵¹

Opravy na klášteře i kostele trvaly mnoho let. Obnova kostela skončila v roce 1636, poté byl kostel vysvěcen, 6. června téhož roku, pražským světícím

¹⁴⁷ Budilová: 2011, s. 12.

¹⁴⁸ <http://www.ofm.cz/konventy/plzen>

¹⁴⁹ Budilová: 2011, s. 12.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 13.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 13.

biskupem Šimonem z Horštejnu. Opravení kláštera nadále pokračovalo s pomocí dobrodinců a od roku 1650 se stal jeho součástí i noviciát.¹⁵²

„V rámci reformy císaře Josefa II. měl být františkánský klášter v Plzni zrušen, ale nedošlo k tomu. V roce 1786 bylo totiž rozhodnuto, že zde budou slouženy německé mše pro plzeňské Němce a Češi budou navštěvovat mše v kostele sv. Bartoloměje.“¹⁵³

V době 2. světové války (1939 – 1945) a německé okupace bylo vězněno a popraveno mnoho křesťanů. Ač v roce 1945 okupace skončila, byla církev opět stíhána, a to komunisty, kteří v roce 1948 převzali moc. O dva roky později, tj. v roce 1950, byl vytvořen tzv. Státní úřad pro věci církevní, který byl příčinou snahy o likvidaci církve a podnětem k tomu, že byly zrušeny kláštery a vyhnáni řeholníci.¹⁵⁴

Zlom přišel až v roce 1989, kdy byl klášter vrácen řádu, který ho daroval místní církvi. Ta z něho udělala, po vzniku plzeňské diecéze, děkanství a na původním místě děkanství bylo vytvořeno biskupství. V roce 1996 byla díky biskupovi založena skrovná komunita bratří, která ze začátku působila v panelákovém bytě na sídlišti Vinice a později se přestěhovala do objektu bývalé mateřské školy na sídlišti Lochotín. Tuto stavbu, kterou jim biskupství koupilo, bylo nutné opravit, aby se z ní následně stalo pastorační centrum zvané „Domeček“.¹⁵⁵

8.2.1.1. „Domeček“

V návaznosti na předchozí kapitulu, v roce 1996 byla v Plzni založena komunita bratrů pod názvem „Domeček“, která vznikla na popud otce biskupa Františka. Jeho přáním bylo vytvořit jakousi misii na padesátitisícovém sídlišti, kde dosud nefungoval žádný katolický kostel.¹⁵⁶

Následující podklady jsem získala nejen z knihy „Františkáni v Plzni“ od Pavly Budilové, ale především z osobní návštěvy „Domečku“. Kde jsem se dozvěděla mnoho zajímavých informací z rozhovoru s bratrem Juniperem (lat.)

¹⁵² <http://www.ofm.cz/konventy/plzen>

¹⁵³ Budilová: 2011, s. 14.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 15.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 8.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 32.

nazývaným též Ginepro (ital.), který na farnosti zastává funkci bratra laika. Objasnil mi vznik a funkci samotného „Domečku“ a zasvětil mě i do běžného života na farnosti.

Na počátku existovaly dva důvody pro vznik tohoto „Domečku“. Prvním byla představa netradiční pastorce, která by byla zajímavá a významná pro lidi dnešní společnosti. Druhou příčinou, jež podpořila biskupův návrh, byl odchod bratra Michala Pometla na přání představeného do Prahy. Za něj bylo biskupovi Františkovi slíbeno, že jeden bratr bude nahrazen rovnou dvěma bratry.¹⁵⁷ Slib byl dodržen a dokonce byli z Prahy posláni rovnou tři bratři.

Představeným farnosti se stal Jeroným Jurka, s nímž přišel také bratr Šebestián Smrčina a bratr Jiří Pechar. V první fázi jim byl zakoupen nejprve byt o rozloze 4+1 na sídlišti Vinice a později došlo ke koupi většího objektu na sídlišti Lochotín (viz kapitola 8.2.1. Františkáni v Plzni). Jejich hlavním úkolem bylo věnovat se především lidem, kteří by následně tvořili společnost farnosti. Mimo jiné měli bratři i další povinnosti, které mezi ně rozdělil arciděkan a určil tak, který bratr bude docházet do škol učit náboženství, který bude sloužit páteční mši v Domově důchodců či navštěvovat Léčebnu dlouhodobě nemocných a také Fakultní nemocnici. Takto byla jejich práce rovnoměrně rozdělena mezi tradiční pastorační práci na farnosti a činnosti misijního rázu.

Během let se měnilo složení bratrů a docházelo k rozkvětu jejich práce. Provoz farnosti se pozitivně rozvíjel, bratři získávali nové zkušenosti a lidé projevovali zájem o aktivity „Domečku“. Na farnost začala nejprve docházet mládež a vznikaly tak první spolky mládeže. Nadále se provoz „Domečku“ rozrůstal a vznikala tak další společenství, která patřila například dětem, rodině, seniorům atd. Vznikající komunity mají léčebný účinek v obraze vzájemné lásky, spolupráce, pochopení atd.

Provozování různých spolků není však jediným zájmem farnosti. Další aktivitou je pořádání modliteb. Vzhledem k tomu, že v blízkém okolí není kostel vhodný pro pořádání mší, konají se od pondělí do čtvrtka přímo v „Domečku“ (v 17.30 hod) a v neděli v Lochotínském pavilonku (od 9 a 11 hod). Mimo to probíhá další modlitba v pátek v Domově důchodců a na LDN Primaved.

¹⁵⁷ Budilová: 2011, s. 32.

Podotýkám, že některé sváteční bohoslužby (např. o Vánocích, Velikonocích,..) se konají v kostele Všetech Svatých na Roudné.

Úzká spolupráce bratrů a farníků neznámá jen pravidelné mše a společné komunity, ale i kolektivní půst, komunikace a pomoc při potížích. Bratři se za farníky modlí a pomáhají jim. Společně pak tvoří a vymýšlejí program a akce, které společně prožívají. Ač to možná bude znít dost klišé, tvoří jednu velkou a silnou rodinu.

Jak jsem již výše v textu nastínila, bratři i farníci organizují mnoho různých aktivit. Jedná se o činnosti pravidelné i nárazové. Pravidelný program uvádím v příloze a z nárazových akcí uvedu například: Námořní zahradní slavnost, Drakiádu, Putování mládeže po Alpách, Františkánské misie, dovolenou v Itálii na Garganu a mnoho dalších. V příloze je kalendář akcí farnosti na tento rok.

Jak jsem se od bratra Junipera dozvěděla, existují i akce, které patří pouze bratrům františkánům. Jako příklad zde uvádím „SRPŠ“, které se koná každý rok o předem vybraném víkendu. V tu dobu se do „Domečku“ sjedou rodiče (i sourozenci) všech bratrů a všichni společně se účastní předem naplánovaného kulturního programu.

Pouze stručně jsem nastínila život v „Domečku“ a uvedla některé zajímavé informace, které jsem se dozvěděla při osobní návštěvě od bratra Junipera.

Pro zajímavost uvádím, že farnost má v dnešní době přes 250 farníků a jejich počet se neustále zvětšuje.

9. ZÁVĚR

Svatý František, František z Assisi, světec z Assisi, prošťáček z Assisi a mnohá další pojmenování patří duchovnímu otci největší řeholní rodiny na světě, zakladateli tří františkánských řádů (františkáni, klarisky a terciáři), který byl v roce 1939 prohlášen patronem Itálie a později také patronem ekologie.

Záměrem bylo podrobně rozebrat Františkův život a představit ho jako muže s evangelijním duchem pokory a chudoby, jehož cílem bylo vytvořit nový způsob života a ten pak dále šířit mezi lidi. Důležitou roli v jeho životě hrálo přesvědčení, že ho vede sám Ježíš Kristus. Díky němu vytvořil František svou řeholi, kterou následně předával druhým. Ta byla později přizpůsobována i pro jiné jazyky, neustále interpretována novými členy řádu, předávána do jiných kultur a v důsledcích toho pak docházelo k její přeměně až do podoby, kterou známe dnes.

Chceme-li pochopit Františkovu řeholi, musíme nejdříve pochopit samotného Františka. Což by neměl být náročný úkol vzhledem k velkému počtu publikací, které o svatém Františkovi existují. Naopak by tento fakt mohl být značným problémem způsobující komplikace při pochopení jeho osobnosti. Interpretací jeho osoby se zabývalo mnoho autorů, kteří používali odlišné styly a proto se některé informace o Františkovi neshodují. Různí autoři ho ukazují pokaždé jiného – fanatika, tradicionalistu, hyperkatolíka, předchůdce laicismu, pravičáka či levičáka atd. (P. Bonaventura J. Wilhelm, Tomáš z Celana, Nikos Kazantzakis, Dante, Jacopone da Todi, Jan Joergensen, Heinrich Thod a mnoho dalších). Díky těmto nesrovnalostem byla má práce mnohem složitější, než jsem si původně představovala, ale tím jsem se nenechala odradit. Za pozoruhodné považuji i zjištění, že František byl velice nadčasový a to nejen svým vztahem k zvířatům a přírodě, ale i svou chudobou, skromností a šetrností. Myslím si, že právě tyto jeho vlastnosti daly impuls k tomu, že byl zvolen patronem ekologie.¹⁵⁸ Což je pravděpodobně i příčinou toho, že sv. František oslovuje mnoho lidí dnešní doby, že je imponuje svým chováním a činy, a je pro ně zajímavý. Tato funkce ekologa ovšem není jeho jediné

¹⁵⁸ Cardini: 1998, s. 23.

současné postavení, zastupuje i úlohu patrona Itálie, což je obzvláště pochopitelné vzhledem k místu kde žil a kde se vyskytoval.

Život svatého Františka mě zaujal natolik, že jsem s velkou chutí sbírala, vyhledávala a shromažďovala informace, které se ho týkají. Objevila jsem mnoho různých zdrojů informujících o samotném Františkovi, ale i o svaté Kláře a v neposlední řadě také o jeho řádech. Zároveň jsem ocenila možnost osobní návštěvy mezi bratry františkány, kteří mi pomohli pochopit praktickou činnost řádu a vysvětlili mi některé nejasnosti. S přibývajícimi znalostmi jsem se začala v tématu mé bakalářské práce lépe orientovat a zjistila jsem, že toto téma je velice obšírné a láká mě ke zpracování i dalších témat s Františkem souvisejících.

Vypracování mé bakalářské práce pro mě bylo velice zajímavé, poučné, ale i zábavné. Dozvěděla jsem se mnoho přínosných informací, seznámila se s několika milými lidmi a dostala se na místa, která bych za normálních okolností nenavštívila. Z toho důvodu považuji svou bakalářskou práci za velký osobní přínos a předpokládám, že splní svůj význam a čtenáře obohatí, ač je zpracování mé práce spíše souhrnné, plné faktů a informací.

10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Publikace

BERGHUIS, H. *Laskavý světec František Saleský*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192-464-4.

BIBLE, Praha: Bilon, 2009. ISBN 978-80-87282-00-7

BUBEN, M. M. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích. III. díl, I. svazek, Žebravé řády*. Praha : Libri, 2006. ISBN 80-7277-088-8.

BUDILOVÁ, P. *Františkáni v Plzni*. Plzeň: Komunita bratří františkánů v Plzni a Římskokatolická farnost Plzeň, 2011. ISBN 978-80-254-8800-3.

CARDINI, F. *František z Assisi*. Praha: Zvon, Vyšehrad, 1998. ISBN 80-7113-229-2.

DELOUCHE, F. *Dějiny Evropy*. Praha : Argo, 1995. ISBN 80-85794-06-9.

DILONG, R. *Světec z Assisi: nový pohled na život svatého Františka z Assisi*. Praha: Řád, 2011. ISBN 978-80-86673-05-9.

DORAZIL, O. *Vládcové v dějinách Evropy (800 – 1648)*. Klatovy : Nakladatelství Amlyn, 1992. ISBN 80-901316-0-3.

FRANTIŠKÁNSKÉ PRAMENY I., Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1982. ISBN neuvedeno.

GREEN, J. *Bratr František*. Brno: Cesta, 2001. ISBN 80-7295-015-0.

HOUŠKA, P. Alkantara. *České františkánství*. Praha: Petr Alkantara Houška, 1996. ISBN 80-900005-2-5.

HROCHOVI, M a V. *Křižáci v Levantě*. Praha: Mladá fronta, 1975. ISBN neuvedeno.

KYBAL, V. *Svatý František z Assisi*. Brno: L. Marek, 2006. ISBN 80-8626-84-3.

LE GOFF, J. *Svatý František z Assisi*. Praha: Vyšehrad, 2004. ISBN 80-7021-651-4.

NEUBAUER, Z. *O svatém Františku*. Praha: Malvern, 2006. ISBN 80-86702-21-9.

ROUGIER, S. *František z Assisi*. Brno: Petrov, 1990. ISBN 80-85247-00-3.

SHORT, W. J. *Chudoba a radost: františkánská tradice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003. ISBN 80-7192-779-1.

WILHELM, P. Bonaventura J. *Svatý František Serafínský: volné zpracování životopisu sv. Františka z Assisi*. Brno: Konvent minoritů, 2009. ISBN 978-80-903395-3-8.

Internetové odkazy:

[1] Brandýský farní měsíčník – č. 7, listopad 2008. [online]. [citováno 28. 2. 2012] Dostupné z http://www.farnost-brandys.cz/sites/farnost-brandys.cz/files/07-2008_0.pdf/

[2] Klášter sester klarisek. [online]. [citováno 15. 3. 2012] Dostupné z <http://www.klarisky.cz>

[3] Provincie bratří františkánů. [online]. [citováno 12. 3. 2012] Dostupné z <http://www.ofm.cz>

[4] Provincie řádu minoritů v České republice sv. Cyrila a Metoděje. [online]. [citováno 23. 3. 2012] Dostupné z <http://www.minorite.cz/sv-frantisek/zivotopis/>

[5] Římskokatolická farnost Plzeň. [online]. [citováno 29. 3. 2012] Dostupné z <http://frantiskani-plzen.farnost.cz>

[6] Terciáři svatého Františka Plzeň. [online]. [citováno 8. 3. 2012] Dostupné z <http://www.mbssfrplzen.estranky.cz/clanky/hagiografie/4.-10.-svaty-otec-frantisek-serafinsky--zakladatel-tri-radu.html/>

[7] Tiskové středisko České biskupské konference. [online]. [citováno 4. 3. 2012] Dostupné z <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/nejchudsi-a-nejstastnejsi-sv-frantisek-z-assisi/>

11. RESUMÉ

Saint Francis, Francis of Assisi, the Saint from Assisi, the little poor man of Assisi and many more. These are the many names that belong to the spiritual father of the biggest monastic family in the world, the founder of three Franciscan orders (the Franciscans, Poor Clares and Third order) and who was pronounced the patron Saint of Italy in 1939 and later on, the patron saint of ecology.

My intention was to examine Francis' life in detail and introduce him as a man with an evangelical heart, a proponent of living an existence of humility and poverty and whose aim was to create and spread a new way of life among the people. His conviction, that he was lead by Jesus Christ, played an important part in his life. Thanks to this conviction he created his order, which he then subsequently passed to others. It was adapted to other languages, constantly interpreted by new members of the order and handed to different cultures, which resulted in its transformation into the present form.

If we want to understand Francis' order, we first need to understand Francis himself. While many would think this should not be a demanding task, considering the large amount of publications that are available about him. I found the opposite to be true and that this was in fact a significant problem that caused complications in understanding his personality. Many authors have been occupied in the interpretation of Francis's personality by using different styles. Therefore some information is not identical and different authors present him differently each time: as a fanatic, a traditionalist, a *hyper catholic*, a predecessor of laicism, a right-winger, a left-winger, etc.... (P. Bonaventura J. Wilhelm, Tomas of Celana, Nikos kazantzakis, Dante, Jacopone da Todi, Jan Joergensen, Heinrich Thod and many more). Thanks to these discrepancies, my work has been more complicated than I had at first imagined but that did not discourage me. I also find it incredibly extraordinary that Francis was timeless, not only in his relationship with the animals and nature but also with poverty, modesty and frugality. I think that these were the main characteristics that led to his being chosen as the patron of ecology. These are probably also the reasons why so many people revere Saint Francis, why he has influenced so many with

his behaviour and acts and also why many find him to be so thought provoking. The fact that Francis of Assisi is also the Patron Saint of Italy is quite understandable, especially when you consider it is his homeland and the country where so many of the accomplishments that he is known for occurred.

I found Saint Francis's life so interesting that I have enthusiastically collected, searched and gathered all the information related to him. Through this, I have found that there are many sources of information, not only concerning Francis himself, but also about Saint Claire and the orders that he founded. I also appreciated having had the opportunity to personally visit the Franciscans. They helped me to understand the day-to-day activities of the order and explained some of the misunderstandings that other people have about them. The more knowledge I gathered, the better I began to understand the topic of my Bachelor's thesis and in the process, found out just how very extensive this topic is. Furthermore, it has inspired me to search out even more information on the subject of Saint Francis.

Working on my Bachelor's thesis was, for me, not only very interesting and enlightening but also entertaining. I have learnt so much, have met many different people and have been to places that, under any other circumstances, I would have not visited. For this reason, I consider my Bachelor's thesis as a big personal achievement and I hope that it will fulfil its purpose of enriching its readers. Although this adaptation of my work is condensed, it is full of facts and information.

12. PŘÍLOHY

- PŘÍLOHA Č.1 SVATÝ FRANTIŠEK Z ASSISI
- PŘÍLOHA Č.2 SVATÁ KLÁRA
- PŘÍLOHA Č.3 ASSISI
- PŘÍLOHA Č.4 PÍSEŇ BRATRA SLUNCE (+ PÍSEŇ SESTRY SMRTI)
- PŘÍLOHA Č.5 „DOMEČEK“

Příloha č.1 Svatý František z Assisi

Svatý František z Assisi

<http://www.ofm.cz/dokumenty/zivotopisy-svatych/19-zivotopisy-svatych/17-zivotopis-sv-frantiska>

Příloha č.2 Svatá Klára

Svatá Klára

<http://www.klarisky.cz/pages/cs/kdo-jsme.php>

Příloha č.3 Assisi

SVATÝ FRANTIŠEK SERAFÍNSKÝ, P. Bonaventura J. Wilhelm

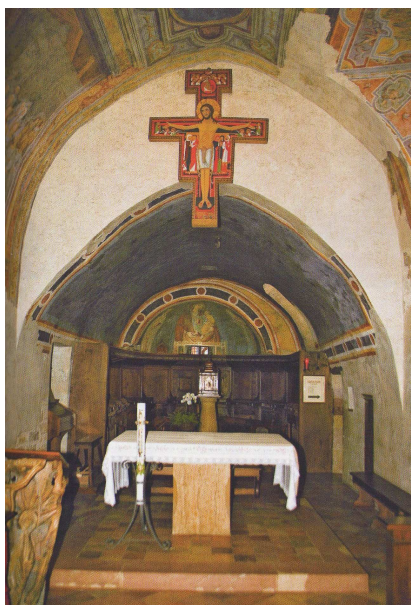
Bazilika sv. Františka, Assisi

Kostel sv. Damiána, který sv. František opravil

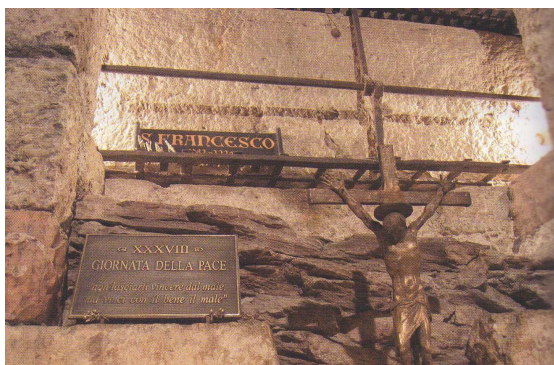
Assisi – celkový pohled na město

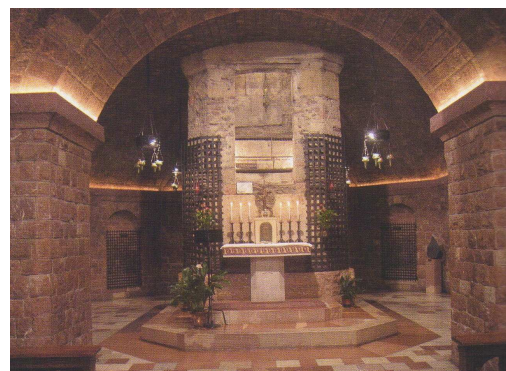
Kostel sv. Damiána, zde se František modlil

Hora La Verna

Detail hrobu sv. Františka v bazilice sv. Františka

Kaple hrobu sv. Františka

Příloha č.4 Píseň bratra Slunce (+ Píseň sestry smrti)
FRANTIŠKÁNSKÉ PRAMENY I., s. 71.

CHVALOZPĚV STVOŘENÍ

Ve starém rukopise z Assisi stojí úvodem: »To jsou chvály tvorů, které blažený František složil ke chvále a cti Boží, když ležel nemocen u svatého Damiána.«

Nejvyšší, všemocný, dobrý Pane,
tobě buď chvála, sláva, čest a všechno dobrořečení.
Patří tobě jedinému, Nejvyšší,
a žádný člověk není hoden vyslovit tvé jméno.

Ať tě chválí, můj Pane, všechno, co jsi stvořil,
zvláště pak bratr slunce,
neboť on je den a dává nám světlo,
je krásný a září velkým leskem,
vždyť je, Nejvyšší, tvým obrazem.

Ať tě chválí, můj Pane, sestra luna a hvězdy,
stvořils je na nebi jasné, vzácné a pěkné.

Ať tě chválí, můj Pane, bratr vítr
a vzduch i oblaka, jasná obloha i každé počasí,
kterým živiš své tvory.

Ať tě chválí, můj pane, sestra voda,
která je velmi užitečná, pokorná, vzácná a čistá.

Ať tě chválí, můj Pane, bratr oheň, kterým osvětluješ noc
a on je pěkný, příjemný, mocný a silný.

Ať tě chválí, můj Pane, naše sestra matka země,
která nás živí a slouží nám,
a rodí rozličné plody s pestrými květy a trávou.

Ať tě chválí, můj Pane, ti, kdo odpouštějí pro tvou lásku
a snášejí nemoci a soužení.

Blažení ti, kdo je snesou v pokoji,
neboť ty, Nejvyšší, dáš jim korunu.

Ať tě chválí, můj Pane, naše sestra smrt těla,
žádný živý člověk jí nemůže uniknout.

Běda těm, kdo zemrou v smrtelných hříších.
Blaze těm, které nalezne spojeny s tvou nejsvětější vůlí,
neboť druhá smrt jim neublíží.

Chvalte mého Pána, dobrořečte a děkujte mu,
a služte mu s velikou pokorou.

↑ Píseň bratra Slunce (Canticum fratris Solis) též Chvalozpěv stvoření

↓ Pozdrav sestře smrti

Příloha č.5 „Domeček“

<http://frantiskani-plzen.farnost.cz/index.php?odkaz=5&ida=30>

Děti před „Domečkem“

Děti s bratrem Didakem před „Domečkem“

„Domeček“